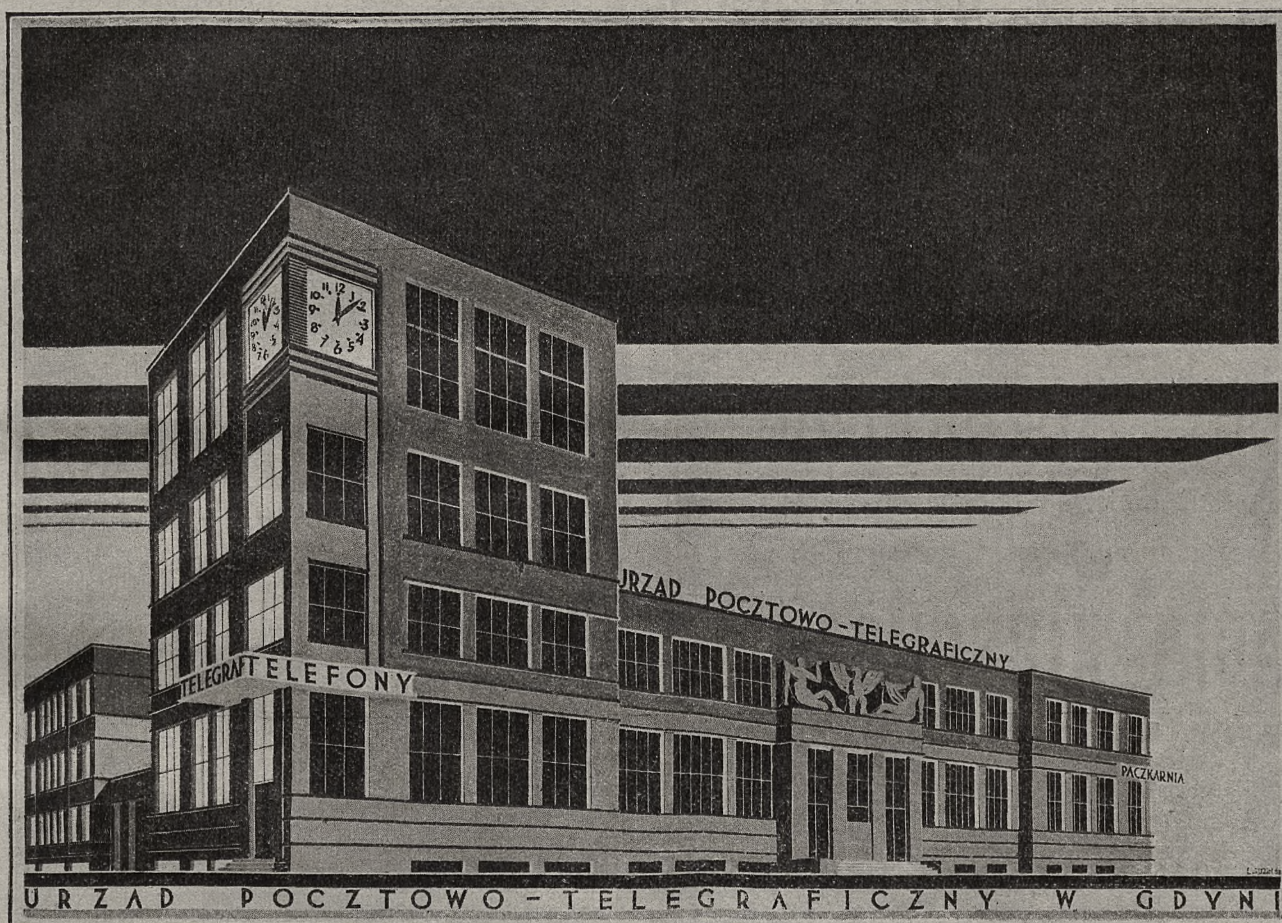
Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

BUDOWNICZY

CZASOPISMO POŚWIĘCONE SPRAWOM PRZEMYSŁU BUDOWLANEGO

ROCZNIK IV. 1928 Nr. 9.

BIAŁA, BIELSKO, BYDGOSZCZ, CIESZYN, KATOWICE, KRAKÓW, ŁÓDŹ, LWÓW, POZNAŃ, STAROGARD, WARSZAWA, WILNO.

Rocznik IV. We Lwowie, 1 września 1928. Nr. 9.

BUDOWNICZY

Czasopismo poświęcone sprawom przemysłu budowlanego.

Cena abonamentu 6 złotych półrocznie.
Redakcja i Administracja: Lwów, ul. Grodzickich l. 1, III piętro — Telefon 42-88.
Konto czek. P. K. O. Warszawa Nr. 152.580.

ORGAN DELEGACJI STAŁEJ
Zrzeszeń Budowniczych i Stowarzyszeń Zawodowych Przemysłowców Budowlanych Rzeczypospolitej Polskiej.

Ceny ogłoszeń:
za jeden centymetr kwadratowy lub jego miejsce na końcu numeru 15 groszy, wewnątrz, w tekście 30 groszy, na pierwszej stronicy 40 groszy jednorazowo.
Przy najmniej 6-razowem ogłoszeniu odpowiedni rabat.

Międzynarodowy Kongres Budowniczych

w Bernie Morawskiem 11—15 sierpnia 1928.

Staraniem naczelnych organizacji: „Ústředna Společenstev Stavitelů v Republice Československé i „Ständige Delegation der deutschen Baumeister in der Tschechoslov. Republik“ odbył się w dniach 11—15 sierpnia 1928 Międzynarodowy Kongres Budowniczych w Bernie Morawskiem podczas odbywającej się tam równocześnie „Wystawy dla współczesnej kultury“.

Najistotniejszym celem tego Kongresu było silne postanowienie wykazania przed jak najszerszem forum, jak poważne usługi świadczy stan budowniczych na polu kultury i gospodarstwa społecznego w interesie Państwa i ludności, oraz jak potężną komponentą życia publicznego jest zawód budowniczych każdego państwa. Kongres miał zatem zadokumentować, że byłoby wprost i niemożliwem i nierozumnem, robić ofiarę ze stanu budowniczych na korzyść ekspanzji jednostek, pragnących poniżyć działalność budowniczego dla korzyści osobistych.

Świadomość tego stanu rzeczy i pełne poczucie odpowiedzialności w walce nietylko o byt ale i o honor zawodu, o niedopuszczenie do zmarnowania wielowiekowej mozolnej pracy swych poprzedników, o zabezpieczenie chleba tak obecnej jak i przyszłej generacji budowniczych — zesolidaryzowały już dawno wszystkich bez wyjątku budowniczych RP. Czechosłowackiej do zdecydowanej obrony przeciw projektom ustaw, skierowanym na szkodę zawodu i stanu budowniczych.

Dalszym niezmiernie doniosłym krokiem w tej akcji obronnej było nadanie jej charakteru międzynarodowego. Kongres miał być wyrazem solidarności i jednolitych dążności budowniczych nietylko Czechosłowacji ale i budowniczych w ogólności a w pierwszej linji budowniczych na obszarach t. zw. państw sukcesyjnych b. monarchji austr. węgierskiej, złączonych do niedawna wspólnem ustawodawstwem.

Na Kongres zaproszono zatem obok wszystkich budowniczych Czechosłowacji także i delegatów-budowniczych Austrji, Jugosławji, Niemiec, Polski, Rumunji i Węgier a nadto także jeszcze i budowniczych Anglji, Belgji, Bułgarji, Danji, Hiszpanji i Szwajcarji.

Kongres wypadł imponująco, wykazał bowiem stanowczą łączność ogółu budowniczych w zażartej walce o swe prawa.

We wielkiej sali urzędu krajowego odbyły się po całym szeregu przemówień oficjalnych — wykłady dotyczące praktyki budowniczych, następnie zaś międzynarodowe obrady odnoszące się do uprawnień zawodu budowniczych.

Jednolite żądania budowniczych, ujęte wyraźnie i stanowczo w obszernym referacie, przyjął i uchwalił Kongres jednomyślnie z tem, że dla zapewnienia skuteczności tych uchwał względnie dla trwałej obrony wspólnych interesów przystąpić należy natychmiast do założenia stałej organizacji międzypaństwowej.

Pozatem odbyły się liczne wycieczki celem zwiedzenia poważniejszych przedsiębiorstw przemysłu budowlanego, wystawy dla współczesnej kultury i okolicy.

Jako pierwszy z wykładających przemawiał budowniczy J. Loštak z Ołomuńca na temat *„Zarząd własny („Regie“) budowniczego“*. Następnie przemawiał budowniczy Inż. Ottokar Löwi z Pragi na temat *„Nowości konstrukcyjne w budownictwie“*. — Żelazobeton spowodował przewrót w budownictwie i dał impuls do rozwoju nowoczesnych konstrukcji. W przeciwieństwie do wszelkich innych dziedzin działalności ludzkiej przejawia się jednak

w budownictwie jeszcze pewien konserwatyzm, niedopuszczający do pełnego wykorzystania postępu techniki w podnoszeniu poziomu kultury i higjeny mieszkań.

„*Prowadzenie przedsiębiorstw budowniczych ze stanowiska ekonomji budowlanej*“ było tematem przemówienia budowniczego Inż. Franciszka Strnada. Szef sekcji Rudolf Zelenka, budowniczy w Pradze, mówił „*o problemach nowoczesnego budownictwa dla celów gospodarstwa wiejskiego*“. Potężny postęp w reformach rolnych ostatnich lat wymaga wykonywania budowli przez budowniczych-specjalistów, obznajomionych z potrzebami gospodarki rolnej.

„*O wytwórczości budowlanej pierwszego dziesięciolecia Czechosłowackiej Republiki*“ mówił Inż. Henryk Freiwald, budowniczy w Pradze. Stwierdził on w swem przemówieniu, że od czasu przewrotu wraz z całością życia gospodarczego, nastąpiła konsolidacja także i w budownictwie. Zarząd państwowy zabrał się energicznie do wykonania swych zadań na polu budownictwa i przystępuje do ostatecznej likwidacji nędzy mieszkaniowej. Z zadowoleniem stwierdza mowca podniesienie poziomu kultury mieszkaniowej, oraz widoczny wszędzie postęp i doskonalenie w dziedzinie architektury i budownictwa.

Bud. inż. Ernest Martin (Karlsbad) referował sprawę „*znaczenia komunikacji i budowy dróg*“ — ze względu na szybki rozwój ruchu samochodowego. Zachodzi potrzeba budowy dróg dla samochodów, oraz potrzeba dostosowania dróg istniejących dla ruchu samochodów, tudzież potrzeba rozszerzenia dróg powiatowych na conajmniej 8*m*, już i ze stanowiska administracyjno-technicznego dawno uzasadniona, albowiem jak wiadomo szerokie gościńce zużywające się równomierniej, mniejszych wymagają kosztów konserwacji jak wąskie, żłobione jazdą śladem kół poprzednich pojazdów. Mowca zajmywał się także i kwestją zakładania specjalnych dróg dla wyłącznego użytku samochodów oraz problemem pozostawienia budowy i utrzymywania takich dróg inicjatywie prywatnej.

Wkońcu referował budowniczy Ernest Schäfer (Reichenberg) na temat: „*Nowoczesne prądy w architekturze*“. Nawoływał do umiarkowania, rozwagi i poszanowania wszystkiego co cenne z przeszłości przy stosowaniu form nowych, ustalonych po długiej walce o właściwy kierunek reformy. Przestrzegał także przed niszczeniem niezaprzeczalnych wartości duchowych i kulturalnych w starych budowlach.

W obradach międzynarodowych wygłosił główny referat dotyczący uprawnień względnie odnośnych żądań budowniczych Inż. Fr. Havlena, budowniczy w Pradze, w języku czeskim a następnie powtórzył to samo sekretarz Stałej delegacji budowniczych-niemców w Karlsbadzie Dr. Walter Sturm.

Zgodnie przedstawili referenci na wstępie swych przemówień rozwój historyczny zawodów budowlanych za czasów b. monarchji, gdzie około połowy zeszłego stulecia (1860) obok budowniczego i innych przemysłowców budowlanych powstali inżynierowie cywilni, specjalność wyłącznie austrjacka, nie znajdująca równoległej w innych państwach. Projekt ustawy o inżynierach cywilnych Austrji z r. 1918 dowodzi, że także i wówczas (tak jak w r. 1860) sfery miarodajne tamtejsze zajmywały stanowisko, że urzędowy, niejako notarjalny charakter inżynierów-cywilnych nie można łączyć z zawodem przedsiębiorcy.

Ale i ten projekt, jako połowiczne załatwienie sprawy — nikogo nie zadowolnił. Ministerstwo pracy w Czechosłowacji przedłożyło już 2 projekty ustawy o inżynierach cywilnych a ministerstwo przemysłu i handlu 2 projekty noweli ustawy o przemysłach budowlanych. Projekty te w dyskusji wiele wywołały wrzawy i ostatecznie stanowczo je odrzucono.

Budowniczowie postanowili bronić następujących zasadniczych żądań — jako nienaruszalnych praw całego stanu budowniczych a mianowicie niedopuścić pod żadnym warunkiem do tego, by, obok budowniczych, koncesjonowanych na zasadzie ustawy z 26 grudnia 1893, na podstawie nowego prawa wprowadzonym był jeszcze inny typ praktycznie czynnego budowniczego o niższym zakresie uprawnień, jak ten, jaki posiadają obecni budowniczowie na podstawie ustawy z r. 1893.

Budowniczowie obstają stanowczo przy tem, że przy określaniu uprawnień przyszłego budowniczego przeciwstawiane będzie porównawczo wykształcenie naukowe jak obecnie, budowniczego i inżyniera-architekty cywilnego, jako absolwenta wydziału budownictwa naziemnego (Hochbau) szkoły politechnicznej. Następnie żądają budowniczowie wyodrębnienia dotychczasowych szkół budowlanych zawodowych od innych typów szkół przemysłowych, zarazem sprzeciwiają się budowniczowie stanowczo przyznawaniu jakiegokolwiek pierwszeństwa w zawodzie budowlanym inżynierom cywilnym z działu architektury. Budowniczowie zakładają protest przeciwko pomnożeniu kategorji przemysłów budowlanych, ustanowionych w ustawie z r. 1893, przez wprowadzenie nowej kategorji tzw. „uprawnionego murarza“ a zarazem żądają ażeby sfery kompetentne zadecydowały o rozgraniczeniu ustaw przemysłu budowlanego i ustawy o inżynierach cywilnych arch.-budownictwa na podstawie doświadczeń, zebranych przy odnośnych obradach i rozprawach tak przed jak i po przewrocie politycznym b. monarchji austr.-węg.

W dyskusji zabierali głos także i budowniczowie jugosłowjańscy (Zagrzeb) i węgierscy (Budapeszt) poczem wnioski referentów przyjęto jednomyślnie jako uchwałę.

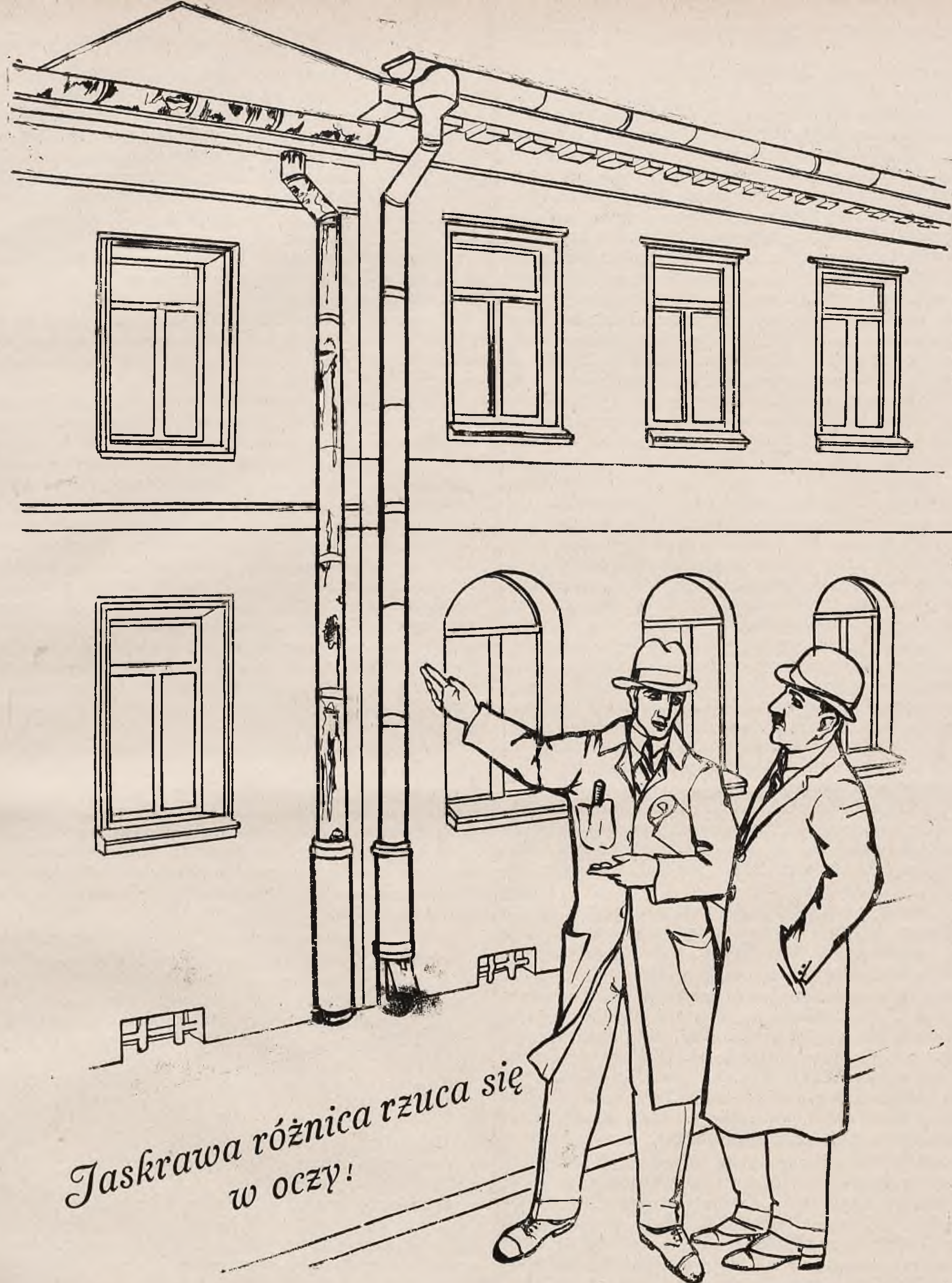
W następnym dniu obrad witali zebranych uczestników Kongresu przewodniczący Centralnej organizacji czeskiej budowniczy Fencl i wiceprezez Stałej delegacji niem. bud. Nowak podnosząc w swych przemówieniach poważne znaczenie zgodności i jednolitych dążności wszystkich budowniczych, szef sekcji Hodac, Min. Przem. i Handlu zapewniał zebranych, że Min. Przemysłu i nadal popierać będzie żądania budowniczych w kierunku nieukrócania ich uprawnień, J. Wägners przemawiał imieniem Związku pracodawców rzeszy niemieckiej i budowniczych saskich, Inż. Juljusz Müller im. budowniczych wiedeńskich, budowniczy Farkas im. budowniczych węgierskich, Inż. Kancič im. budowniczych Jugosławji, wiceprezes budowniczy Ernest Schäfer im. Izb. Przemysłowo-Handlowych Reichenberg i Eger.

Następnie przemówił budowniczy Inż. Franciszek Havlena (Praga) na temat kulturalnej i gospodarczej działalności budowniczych i ich żądań, poczem powziął Kongres następujące rezolucje:

Kongres zakłada stanowczy protest przeciwko wzbranianiu się Ministerstwa oświaty — założenia samodzielnej szkoły wyższej budowniczych, a to z tego powodu, ponieważ w tem wzbranianiu się, każdy dopatrywać się musi tendencji przeciw ogólnym żądaniom budowniczych, dążących do coraz wyższego zawodowego kształcenia się, podczas gdy niewątpliwie uzasadnionem jest żądanie uwzględnienia tej potrzeby kulturalnej, jako reformy szkolnictwa zawodowego, zgodnej z duchem czasu i postępem techniki, (porównaj artykuł „Organizacja nauk technicznych w Ameryce, St. Zj. — „Budowniczy“ Nr. 8/28 str. 5).

Kongres żąda następnie, by kompetentne władze centralne przy przygotowaniu nowej ustawy przemysłowej zawarowały budowniczym jednolite uprawnienia, żądając od każdego kandydata na budowniczego bezwzględnie dowodów uzdolnienia tak do pracy technicznej jakoteż i do pracy przemysłowej tj. do prowadzenia przedsiębiorstwa budowniczego.

Dotychczasowe uprawnienia budowniczych w żadnym wypadku nie mogą być ukrócone. Kongres wyraził wkońcu przekonanie, że zgodne załatwienie nowego uregulowania przepisów dla przemysłu budowlanego da się osiągnąć i wezwał przeto właściwe władze do jak najrychlejszego wdrożenia odpowiedniego postępowania w tym celu.

Z czystego cynku zrobiona rynna nie doznała żadnych zmian od dziesiątek lat. Rynna z materjału zastępczego rdzewieje i przecieka już po kilku latach z powodu wpływów atmosferycznych i wymaga odnowienia i reparacji.

Jedyny materjał, nadający się do wyrobu rynien długotrwałych i wytrzymałych jest czysty cynk.

Informacji udziela:

Biuro Rozdzielcze Zjednoczonych Polskich Walcowni Blachy Cynkowej w Katowicach, ul. Wojewódzka 58

KAMPANJA BUDOWLANA 1928 R.

Pod patronatem Ministra Robót Publicznych, Inż. Jędrzeja Moraczewskiego, Prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego, Dra Romana Góreckiego i Prezydenta M. St. Warszawy, Inż. Zygmunta Słomińskiego wydał dziennik polityczny, literacki i gospodarczy stolicy **„Epoka“ (Warszawa, Boduena 2)** we formie nadzwyczaj wytwornej specjalny dodatek, poświęcony sprawom rozbudowy.

W artykule „Pomoc kredytowa rządu w dziale rozbudowy“ podaje autor — Dr. R. Górecki, Prezes Banku Gospodarstwa Krajowego treściwy przegląd dotychczasowych wyników akcji pomocy rządu w dziale rozbudowy, wykazuje stały wzrost pomocy kredytowej Banku Gospodarstwa Kraj. (556 pożyczek na sumę 11.796.950 zł. za rok 1927 t. j. więcej w tym jednym roku jak w 3 poprzednich latach razem, zaś w ciągu pierwszych 4 miesięcy 1928 r. 165 pożyczek z własnych funduszów na sumę zł. 7.477.300) ale i przyznaje, że ani fundusze, asygnowane przez Rząd, ani środki Banku Gosp. Krajowego nie mogą w obecnej chwili zaspokoić potrzeb budownictwa mieszkaniowego, obliczonego na 276.000 mieszkań dla opanowania ostrego głodu mieszkaniowego nie włączając w to naturalnego przyrostu ludności, albowiem żaden rząd, zwłaszcza w kraju tak wojną zniszczonym, jak Polska, nie potrafiłby w krótkim czasie zażegnać tego głodu własnemi tylko środkami. W szeregu środków pomocy rządowej, jak odstępowanie placów pod budowę domów, zwalnianie ich przez szereg lat od podatków, przyznawanie aktom prawnym i umowom o budowę zwolnień stemplowych, wreszcie przydzielanie funduszów na akcję kredytowo-budowlaną na ulgowych warunkach, widzieć należy tylko poparcie usiłowań bezpośrednio interesowanego w zwalczaniu głodu mieszkaniowego obywatela, który ze swej strony musi uczynić maksymalny wysiłek w kierunku zebrania własnych funduszów, potrzebnych na budowę.

Rozwój gospodarczy, jaki cechuje erę obecnego Rządu, pozwala jednak nie wątpić, że wzrastająca kapitalizacja stworzy podstawę racjonalnego rozwoju budownictwa, opierającego się przedewszystkiem na zasobach własnych budującego.

Obraz rozwoju inicjatywy prywatnej w budownictwie mieszkaniowem dają następujące cyfry podane w artykule „Kredyty budowlane“, Jana Ruckgabera, wicedyrektora Banku Gosp. Krajowego:

I. Osoby prywatne otrzymały w Banku Gosp. Krajowego w r. 1924, 239 poż. na zł. 3.117.100 czyli 1 poż. przeciętnie zł. 13.000; w r. 1925, 1428 poż. na zł. 25.284.000, czyli 1 poż. przeciętnie zł. 17.700; w r. 1926, 1127 poż. na zł. 13.182.200, czyli 1 poż. przeciętnie zł. 1.700; w r. 1927 2171 poż. na 48.580.700, czyli 1 poż. przeciętnie 22.350; w I kwartale r. 1928, 475 poż. na 15.417.000, czyli 1 poż. przeciętnie 32.500.

II. Spółdzielnie: w r. 1924, 37 poż. na zł. 1.252.000, czyli 1 poż. przeciętnie zł. 33.800; w r. 1925, 122 poż. na zł. 15.684.000, czyli 1 poż. przeciętnie zł. 128.600; w r. 1926 144 poż. na zł. 6.802.000, czyli 1 poż. przeciętnie zł. 47.200; w r. 1927 253 poż. na zł. 51.647.300, czyli 1 poż. przeciętnie zł. 204.100; w I kwart. 1928: 44 poż. na zł. 7.040.700, czyli 1 poż. przeciętnie zł. 160.000.

III. Gminy: w r. 1924, 1 poż. na zł. 20.000; w r. 1925, 63 poż. na zł. 6.263.300, czyli 1 poż. przeciętnie zł. 99.400; w r. 1926, 60 poż. na zł. 3.298.500, czyli 1 poż. przeciętnie zł. 55.000; w r. 1927, 83 poż. na zł. 6.319.700, czyli 1 poż. przeciętnie zł. 76.000! w I kwart. r. 1928: 8 poż. na zł. 1.255.400, czyli 1 poż. przeciętnie zł. 157.000.

Z ilości udzielonych w poszczególnych latach pożyczek wynika, że największy rozwój budownictwa mieszkaniowego wszystkich kategorji budujących nastąpił w r. 1927 i 1928 t. j. w czasie, kiedy nastąpiła z jednej strony poprawa stosunków gospodarczych w Polsce i wzrost kapitalizacji — i kiedy z drugiej strony Bank Gosp. Krajowego postawił do dyspozycji budownictwa największe sumy z funduszów rządowych i własnych.

Jeżeli porównamy liczbę pożyczek udzielonych przez Bank Gosp. Krajowego w poszczególnych latach: w r. 1925, 1613 pożyczek: w r. 1926, 1331 pożyczek! w r. 1927, 2507 pożyczek z zaczerpniętemi z „Wiadomości statystycznych“ danemi co do ilości rozpoczętych w tych latach budowli mieszkaniowych w miastach powyżej 50.000 mieszkańców a to: w r. 1925, 1029 domów; w r. 1926, 1319 domów; w r. 1927, 1167 domów, natenczas można twierdzić stanowczo, że budownictwo mieszkaniowe rozwija się tylko dzięki możnościom otrzymania kredytu budowlanego.

Zjawisko to, charakteryzujące obecne budownictwo mieszkaniowe w Polsce, nakłada na państwo stały obowiązek zasilania tego budownictwa kredytem, w przeciwnym bowiem razie wzrastający z naturalnym przyrostem ludności głód mieszkaniowy w miastach przybrałby wprost katastrofalne rozmiary. Ze względu zaś na to, że środki, jakie może dać państwo i Bank Gosp. Krajowego na cele budownictwa nie mogą zadość uczynić potrzebom mieszkaniowym, dozwala rozp. o rozbud. miast z 22 kwietnia 1927 r. użycie na te cele z zastosowaniem przepisów rozporządzenia — także i wszelkich innych funduszów, pozyskanych na cele budowlane przez instytucje i osoby prywatne, a w szczególności pozwala rozp. na używanie pożyczek, zaciągniętych bezpośrednio przez gminę miejską tudzież przez inne osoby za zgodą magistratu lub komitetu rozbudowy — na warunki, zatwierdzone przez Ministra Skarbu.

Sposób ten finansowania budowli mieszkaniowych wobec trudności kredytowych tak wewnętrznego jak i zagranicznego rynku pieniężnego nie znalazł na razie zastosowania w szerszej mierze, ale wzrastająca z rozwojem gospodarczym państwa — kapitalizacja wewnętrzna i zaufanie kapitału zagranicznego do Polski rokują nadzieję, że dla budownictwa mieszkaniowego otworzą się w niedługim czasie obfitsze możliwości korzystania z tego rodzaju kredytów.

Inż. Zygmunt Słomiński, Prezydent st. m. Warszawy w artykule „Życie samorządowe w związku z rozbudową“ wykazuje, jak to odpowiednio pobudowane i urządzone gmachy dla szkół publicznych, domów ludowych, schronisk dla sierót i starców, domów zarobkowych, szpitali i ośrodków zdrowia, ułatwiają lub wogóle dopiero umożliwiają wielorakie zadania miejskiego samorządu, następnie — jak znacznych środków pieniężnych obrotowych posiadać musi na te cele samorząd miejski, oraz na jakie trudności napotyka on w zdobywaniu tych środków np. w dziedzinie podatkowej w konkurencji z państwem a równocześnie bardzo trafnie ocenia pomoc, z jaką przychodzą samorządowi ustawy nadzwyczajne „powojenne“ o rozbudowie miast, zwłaszcza w zakresie dostarczania mieszkań dla warstw najbiedniejszych obywateli i jaki zachodzi stosunek wzajemny pomiędzy samorządem a państwem we wzajemnem wspomaganiu się w dziedzinie opieki społecznej.

W artykule „Ruch budowlany, jako środek walki z bezrobociem“ wykazuje autor artykułu Emil Wojnarowski, naczelnik wydziału pośr. pracy i walki z bezrob. w Min. Pr. i Op. Społ. na tle szczegółowo przedstawionych stosunków mieszkaniowych w Polsce, potrzebę i celowość prowadzenia temi samemi środkami skutecznej walki na dwóch frontach: zwalczania bezrobocia i nędzy mieszkaniowej. Zamiast około 150.000 izb mieszkalnych, jakie by rok rocznie były potrzebne, buduje się zaledwie drobną część z tego, tak np. wybudowano w Warszawie od r. 1919–1926 zaledwie 15.015 izb (2684 mieszkań).

Dla uczynienia zadość potrzebom mieszkaniowym należałoby wykonać program budowlany, wymagający zatrudniania około 160—170 tysięcy robotników rocznie przez 15 lat, budować po 150.000 izb rocznie i zatrudniać 200.000 robotników likwidując zupełnie bezrobocie. Sposoby finansowania takiego programu wskazała komisja ankietowa (p. „Budowniczy“ Nr. 6 z 1928 r. str. 7).

W artykule Czynności Ministerstwa Robót Publicznych“ wylicza Inż. Józef Opolski, dyr. dep. Min. Robót Publ. jako takie: wydanie jednolitej ustawy budowlanej. uwzględniającej szczególnie budowę nowych osiedli, wydanie rozp. o rozbudowie miast, obniżanie kosztów budowy przez wprowadzanie środków przeciwdziałających drożyźnie materjałów budowlanych, stosowanie materjałów zastępczych, reformy w systemie rozdawnictwa robót publicznych, wydanie nowych norm dotyczących wynagrodzenia architektów, utworzenie 4 biur konstrukcyjnych (Kraków, Lwów, Warszawa, Wilno) dla uzyskania projektów na odpowiadające celowi i oszczędnie obmyślane budynki dla władz i urzędów państwowych, pracę około normalizacji elementów budowy wraz z komisją normalizacyjną przy Min. Przem. i Handlu, nowe uregulowanie sprawy komitetów budowlanych, remont, konserwacje, wykonanie budowli państwowych i i.

O „niedomaganiach przemysłu budowlanego“ piszą Gustaw Martens i B. Pronaszko, żaląc się przedewszystkiem na brak wykwalifikowanych pracowników a mianowicie techników i podmajstrzych, następnie na podrażanie u nas budowania jako skutku sezonowego charakteru naszego budownictwa, brak kapitałów i odpowiednich kredytów, wadliwy system rozdawnictwa robót publicznych, hamujący w wysokim stopniu rozwój przemysłu, podatek obrotowy obciążający nadmiernie, nieraz wielokrotnie ten sam materjał budowlany, świadczenia socjalne, wynoszące łącznie dziś już około 20% zarobków pracowników, żądanie stabilizacji cen ofertowych mimo fluktuacji cen materjałów i robocizny, wskutek tego bardzo znaczne różnice sum kosztorysowych i niemożność dla poważnych przedsiębiorstw utrzymania się przy przetargach, co razem marnuje w znacznej mierze czas i energję przedsiębiorcy, i utrzymuje warunki, wśród jakich rzeczywisty rozwój budownictwa nie jest do pomyślenia tak, że poważnie należy zastanawiać się nad kwestją — czy przemysł budowlany jest wogóle odpowiednio przygotowany do zwiększonego ruchu budowlanego.

Inż. Edmund Langner i Dr. Wiktor Kutten podają nadzwyczaj wierny obraz stosunków w przemyśle ceglarskim względnie cementowym, Inż. Alexy Ciechanowiecki przedstawia zadania Ministerstwa Komunikacji w dziedzinie budownictwa kolejowego, Inż. Zygmunt Wieliński budownictwo wojskowe Niepodległej Polski, Zygmunt Frączkowski zadania budownictwa pocztowego, Inż. A. Łęgowski postępy budowy portu i najpilniejsze potrzeby miasta Gdyni, Inż. Dydryk budownictwo dla celów wychowania fizycznego, Inż. Huzarski budowę pomieszczeń K. O. P. na kresach wschodnich.

Bardzo charakterystyczne są uwagi Inż. Edwarda Dunina, kierownika wydziału rozbudowy st. m. Warszawy o wyglądzie nowych dzielnic Warszawy, na temat ścislejszego kontaktu z zachodem Europy. Garść cennych uwag na temat budowy i utrzymania dróg dodał Inż. Nestorowicz — a w całym szeregu artykułów przedstawione są ponadto zamierzenia budowlane poszczególnych resortów naszych władz centralnych jako to Ministerstwa Poczt i Telegrafów, Wyznań Religijnych i Ośw. Publ., Sprawiedliwości, Głównej Komendy Policji Państwowej, na najbliższy okres budowlany i wiele innych jeszcze bardzo aktualnych publikacji, poświęconych sprawom ruchu budowlanego.

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ.

Ustawa skarbowa z dn. 22 czerwca 1928 (Dz. u. 67 z 1 lipca 1928 poz. 622) preliminuje ogółem na okres od 1 kwietnia 1928 r. do 31 marca 1929 r. następujące **wydatki na cele budowlane** (arch. bud.):

A. Remont i konserwacja budowli:

Kancelarja cywilna Prez. R. P. P. zł. 44.795; Sejm i Senat zł. 73.400; Kontrola Państwowa zł. 5.000; Prezydjum Rady Ministrów zł. 117.500; Min. Spraw Zagr. zł. 30.000; Biuro Kom. Gener. R. P. P. w Gdańsku zł. 53.000; Min. Spraw Wojskowych: Władze centr. zł. 166.554; dział inżynieryjno-budowlany zł. 8,715.784, remont konserwacyjny zł. 7,023.037, remont główny zł. 265.165, fortyfikacje zł. 1,075.462, zakłady inżynierji, marynarka zł. 346.709; Min. Spraw Wewn.: Zarząd centr. zł. 25.000, wojew. i starostwa zł. 400.000, państw. zakład hygjeny zł. 21.000, państw. zakłady badania żywności zł. 6.000, policja państ. zł. 160.000, Korp. ochr. pogranicza zł 565.924, Gł. urząd statyst. zł. 12.000; Ministerstwo Skarbu: Zarząd centr. zł. 100.000, władze i urzędy skarbowe zł. 879.600, władze i urzędy celne zł. 100.000, straż graniczna zł. 56.000, Prok. gener. zł. 4.300; Min. Sprawiedliwości: Zarząd centralny zł. 80.000, wymiar sprawiedl. zł. 1,630.280, więziennictwo zł. 900.000, admin. wydawnictw zł. 2.000; Min. Przemysłu i Handlu: Zarząd centralny zł. 18.000, urzędy miar zł. 30.000, instytut geologiczny zł. 3.000, urzędy probiercze zł. 1.200, urząd morski w Gdyni zł. 285.000, urządzenia dla eksploatacji portu zł. 349.889, morski urząd rybacki zł. 1.500, urzędy górnicze zł. 8.500; Ministerstwo Komunikacji: Zarząd centralny zł. 110.000, remont i kon. lotnisk zł. 92.000; Ministerstwo Rolnictwa: Zarząd centr. 120.000, rybactwo zł. 500, majątki państwowe zł. 680.000, niższe szkoły rolnicze zł. 22.500, szkoły dla leśniczych zł. 18.120, kształcenie nauczycieli zł. 1.500, średnie szkoły rolnicze zł. 14.160, instytut naukowy gosp. wiejskiego zł. 194.000, instytut meteorologiczny zł. 4.300, państw. zakłady chowu koni zł. 182.500; Ministerstwo Wyznań Relig. i Ośw. Publ.: Zarząd centralny zł. 10.000, władze szkolne II instancji zł. 40.000, szkolnictwo powszechne (inspektoraty) zł. 50.000, szkoły powsz. spec. i ochronki zł. 30.000, kształcenie nauczycieli zł. 300.000, szkolnictwo zawodowe zł. 270.400, szkoły wyższe zł. 1,028.214, instytucje naukowe zł. 9.200, szkoła sztuk pięknych w Warszawie zł. 5.000. państw. konser. muzyczne zł. 7.500, archiwa zł. 19.200; Ministerstwo Robót Publ.: Zarząd centralny zł. 290.100, gmachy państwowe zł. 3,026.270; Ministerstwo Pracy i Opieki społecznej: Zarząd centralny zł. 8.050, urzędy inspekcji pracy zł. 15.000, państwowe urzędy pośrednictwa pracy zł. 11.406, urzędy ubezpieczeń społecznych zł. 2.930, urząd emigracyjny zł. 4.000; Ministerstwo Reform Rolnych: Zarząd centralny zł. 15.000, urzędy ziemskie zł. 35.000. — W Przedsiębiorstwach: Ministerstwo Poczt i Telegrafów zł. 1.029.111 [poczta i telegraf.] zł. 12.325, [gł. mag. cent. poczt. telegr.] zł. 15.913 [Izba Kontr. Rach.].

B. Budowle:

Sejm i Senat zł. 1,200.000, Kontrola Państw. zł. 60.000; Min. Spraw Zagr. zł. 440.000, w zarządzie centralnym, zaś w urzędach zagranicznych zł. 2,246.000, Min. Spraw wojskowych zł. 14,646.484, fortyfikacje zł. 1,385.623, Marynarka zł. 2,504.000, Min. Spraw wewnt. zł. 25.000 w Zarządzie centralnym, zaś zł. 1,000.000, w Woj. i Starostwach: Subwencja na budowę Instyt. Radowego zł. 75.000, Budowa Zakład. Psychjatrycznych zł. 1,135,000, Subwencja na budowę gmachu dla szkoły pielęgniarstwa w Warszawie zł. 200.000, Policja państw. zł. 250.000. Korp. ochr. pogranicza zł. 1,150.461, Władze i urzędy

skarbowe zł. 1,650.000, Władze i urzędy celne zł. 1,058.000, Straż graniczna zł. 1,000.000, Prok. generalna zł. 34.000, Urzędy miar zł. 104.000, Instytut geologiczny zł. 750.000, Urząd morski w Gdyni zł. 2,238.000, należności na budowę portu w Gdyni zł. 16,766.000, budowa portu morskiego w Tczewie zł. 440.000, rozb. molo półn. zł. 1,050.000, żegluga powietrzna (budowle i inwentarz) zł. 4,285.000, budowle i założenie stawów narybkowych zł. 40.000, średnie szkoły rolnicze zł. 112.650, instytut naukowy gosp. wiejskiego zł. 180.000, instytut meteorologiczny zł. 350.000, państw. zakłady chowu koni zł. 600.000, Min. Wyznań Relig. iOśw. Publ. zarząd centralny zł. 1,625.036, władze szkolne II inst. zł. 15.456, Budowa szkół powszechnych zł. 20,000.000, szkolnictwo powszechne (inspektoraty) zł. 36.372, szkoły powsz. specj. i ochronki zł. 25.000, kształcenie nauczycieli zł. 1,325.138, szkolnictwo średnie ogólnokształcące zł. 2,930.163, szkolnictwo zawodowe zł. 2,397.419, szkoły wyższe zł. 6,685.977, instyt. naukowe zł. 321.305, Subwencja na budowę Instytutu Radowego zł. 100.000, Sztuka, zbiory państwowe i konserw. gm. reprezent. zł. 3,440.866, Państw. konserwatorja muzyczne zł. 25,000, Archiwa zł. 349.336, Ministerstwo Robót Publicznych, zarząd centralny budowa portów i zimowisk zł. 1,365.000, budowa zbiorników zł. 600.000, Gmachy państwowe zł. 4,650.000, Odbudowa kraju zł. 10,600.000, Pomoc na odbudowę zł. 9,869.360, Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej, zarząd centralny zł. 342.365, budowa domu emigracyjnego w Paryżu zł. 100.000, Ministerstwo Reform Rolnych, urzędy ziemskie zł. 1,000.000. — W Przedsiębiorstwach: Ministerstwo Komunikacji: Polskie koleje państw. zł. 13,500.000 [rozch. zwycz.], 14,400.000 [rozch. nadzw.], 5,000.000 [bud. mieszk. i inne], 900.000 [stacje wąskotor.], 3,600.000 [odbud. zniszcz. wojn. linji i budowli], Ministerstwo Rolnictwa: Polskie Lasy Państwowe [Budowle, urządzenia i kupno nieruch.] od 1. X 27—30 IX 28, zł. 30,042.533, od 1 X 28—30 IX 29, zł. 13,234.400. Ministerstwo Robót Publ. [Rozch. nadzw.], Państw. Zakł. Wodoc. na G. Śląsku: Budowa nowego wodociągu zł. 5,000.000; Ministerstwo Poczt i Telegrafów zł. 7,324.175 [urzędy pocztowe], zł. 300.000 [gł. mag. mat. poczt.-telegr.].

Z Ministerstwa Skarbu. Wyjaśnienia w sprawie stosowania art. 28-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. **o rozbudowie miast** (Dz. Ust. Nr. 42, poz. 372 z r. 1927.

Wobec wielkiego zapotrzebowania na kredyty budowlane i niemożności uwzględnienia wszystkich odnośnych podań i wniosków poszczególnych Komitetów Rozbudowy w formie kredytów gotówkowych z Państwowego Funduszu Budowlanego, został wprowadzony do Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. Ust. Nr. 42 poz. 372 z r. 1927 p. „Budowniczy“ Nr. 5/927, str. 9) art. 28-my, który przewiduje użycie na cele budowlane, z zastosowaniem przepisów wspomnianego rozporządzenia na warunkach zatwierdzonych przez Pana Ministra Skarbu, wszelkich funduszów pozyskanych na cele budowlane przez instytucje lub osoby prywatne, a w szczególności pożyczki zaciągnięte bezpośrednio przez gminę miejską tudzież **przez inne osoby** za zgodą Magistratu lub Komitetu Rozbudowy.

Na tej podstawie Ministerstwo Skarbu uważa za możliwe przyciągnięcie przez budujących kapitałów prywatnych, w rozumieniu odnośnego art. 28-go Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

Ministerstwo Skarbu zaznacza, że tego rodzaju sprawy będą mogły być wzięte przez Bank Gospodarstwa Krajowego do traktowania jedynie na wniosek lokalnego Komitetu Rozbudowy, przyczem muszą być Bankowi podane dokładne warunki oferowanej pożyczki prywatnej.

Pożyczka prywatna będzie mogła być kapitaliście zwrócona w ciągu trzech miesięcy od daty całkowitego wykończenia budowy (całego programu, względnie pewnej serji domów) w listach zastawnych Banku Gospodarstwa Krajowego, względnie w gotówce, zależnie od uznania Banku Gospodarstwa Krajowego.

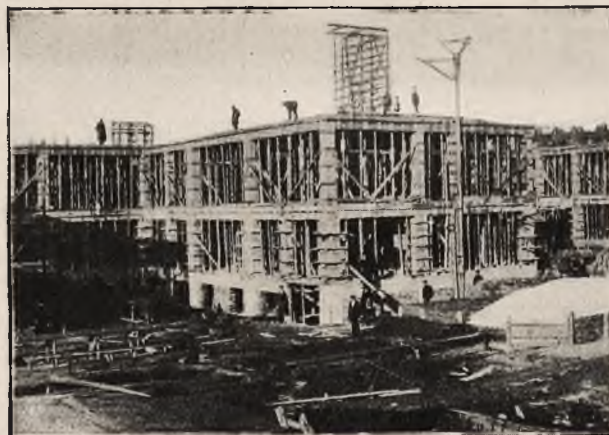
W okresie trwania kredytu długoterminowego pożyczki, o których mowa, będą mogły korzystać ze świadczeń Państwowego Funduszu Rozbudowy Miast, przewidzianych Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast.

RUCH BUDOWLANY.

Roboty zamierzone i rozpoczęte względnie prowadzone w dalszym ciągu.

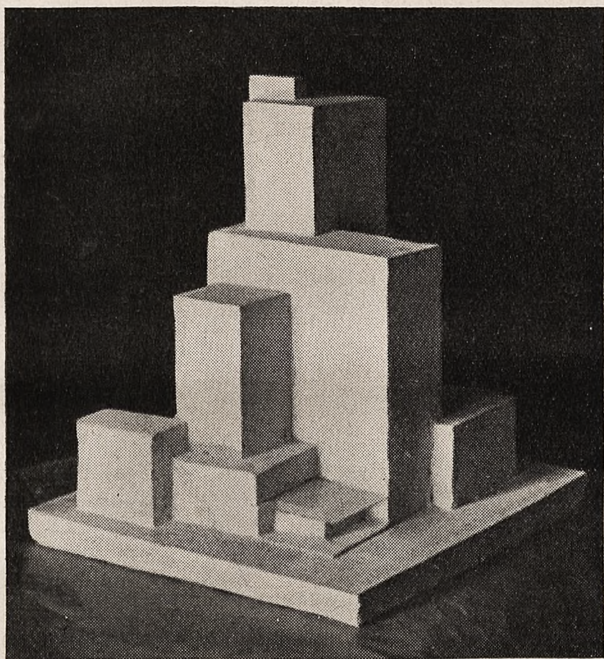
Roboty publiczne w całym kraju:

Budynek Izby Skarbowej w **Białymstoku**, buduje Dyrekcja Robót Publ. (5/IX. 1928 — zakończenie budowy domu murowanego piętrowego na kolonji urzędniczej w **Kobryniu** (8/VIII. 1928), buduje Dyrekcja Robót Publ. w Brześciu n/Bugiem, — gmach powiat. Kasy chorych w **Dolinie** (o pojemności 7.000m^3 (13/VIII 1928) buduje Pow. Kasa chorych tamże, — roboty ziemne, murarskie i t. p. przy budowie kolonji robotniczej na Grabowie w **Gdyni** (23/VIII. 1928) buduje Magistrat, — wykonanie muru oporowego dla zabezpieczenia stoków Góry Zamkowej w **Grodnie** (27/VIII. 1928), roboty asenizacyjne w ganizonach: **Grodno, Folusz, Augustów, Grajewo** i **Osowiec** (2/VIII. 1928) buduje 3 Okr. Szefostwo Budownictwa w Grodnie, — dom murowany dla 2 rodzin nauczycieli na terenie szkoły Rolniczej w **Grzybowie** pod Słonimem (18/VIII. 1928) buduje Komitet, — budynek gosp. na domenie państw. w **Przewozie**, pow. Kartuski, budynek mieszkalny dla leśniczego w leśnictwie **Drozdowo**, pow. Kartuski (17/VII. 1928), buduje Państw. Urząd Budownictwa Naziemnego w Kartuzach, — instalacja ogrzewania ciepłą wodą w domu administracyjnym w zakładzie dla umysłowo chorych w **Lublińcu** (28/VII. 1928), roboty ziemne, żelbetonowe, murarskie (fundamentowe) przy budowie szkoły technicznej w **Katowicach** (4/VIII. 1928), roboty ziemne, betonowe i murarskie przy odczyszczalni systemu O. M. S. w Zakładzie Psychiatrycznym w **Lublińcu** (10 VIII. 1928) buduje Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, — dom dla profesorów Państw. Szkoły Górniczo-Hutniczej w **Dąbrowie Górniczej** o kubaturze około 11.000 m^3 (16/VIII. 1928), gmach Urzędów Skarbowych w **Opocznie** (24/VIII. 1928), remont głównego budunku pałacoweko w **Kozienicach** (17/VIII. 1928), rozbudowa gmachu Okręgowego Urzędu Ziemskiego w **Kielcach** (22/VIII. 1928), dokończenie przebudowy gmachu Izby Kontroli w Kielcach (18/VIII. 1928), dokończenie budowy II-go domu urzędniczego w Kielcach (21/VIII. 1928) buduje Dyrekcja Robót Publicznych w Kielcach, — roboty budowlane przy budowie ratusza i domu mieszkalnego w **Knurowie** (27/VIII. 1928) buduje Magistrat, —

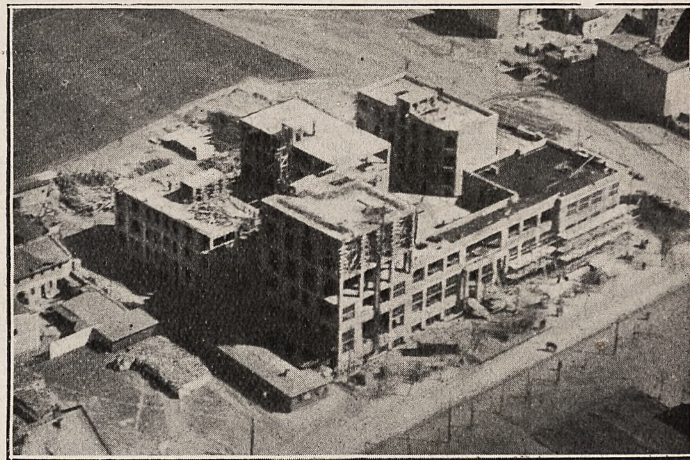

Budowa gmachu Min. W. R. i O. P.

roboty budowlane w gmachu państw. szkoły przemysłowej w **Krakowie** (10 VIII. 1928), dom mieszkalny i garaż przy klinice Psychiatrycznej U. J. w Krakowie (30/VIII. 1928) buduje Dyrekcja Robót Publicznych w Krakowie,— nadbudowa piętra w surowym stanie budynku urzędu pocztowego Nr. 1 w **Zakopanem** (30/VII. 1928) buduje Dyr. Poczt. i Telegr. w Krakowie, — dobudówka do budynku dworcowego na stacji w **Grzegórzkach** (1/VIII. 1928), budynek główny na przystanku kolejowym **Rabka** (5/IX. 1928) buduje Dyrekcja Kolei Państw. w Krakowie, — 7-mio klasową szkołę powszechną w **Krośniewicach** (20/VIII. 1928) buduje Magistrat, — budowa około 15 nowych pieców z cegły ogniotrwałej, przeważnie kaflowych oraz przebudowa około 25 i naprawa około 20 takichże pieców w miasteczku **Wiśniowcu** w gm. b. zamku Ks. Wiśniowieckich (30/VIII. 1928) buduje Wydział Powiatowy w Krzemieńcu,— urządzenie wodoc. kanalizacji i elekryfikacji miasta **Kut** (31/VIII. 1928) buduje Gmina, — wykonanie otworów okiennych i drzwiowych oraz instal. centraln. ogrzew. wodnego o niskiem ciśnieniu (2/VIII. 1928) i urządzenie kanalizacji i wodociągów (3/IX. 1928) w Gmachu Sejmiku w **Lipnie** buduje Wydział Powiatowy, — remont kapitalny budynków Nr. 6 i 9 w koszarach 27 p. a. p. i odbudowa drogi 23 p. p. w garnizonie **Włodzimierz** (31/VII. 1928), remont kapitalny budynków R. Z. Ż. w **Kowlu** i garn. Izby chorych w **Łucku** (3/VIII. 1928) buduje 2 Okr. Szefostwo Budownictwa Lublin, wykonanie centralnego ogrzewania, wodociągów i kanalizacji w budynku gimnazjum męskiego w **Tomaszowie Lubelskim** (29/VIII. 1928) buduje Dyr. Robót Publicznych w Lublinie, — roboty przy budowie przepustu betonowego linji **Lublin-Rozwadów** (16/VIII. 1928) buduje Dyr. Kolei Państw. w Lublinie, — we **Lwowie**: roboty budowlane przy budowie Gimnazjum im. Kr. Jadwigi (7/VIII. 1928), roboty budowlane przy budowie Szkoły powszechnej im. M. Reja (13/VIII. 1928), roboty budowlane przy nadbudowie III-go piętra na budynku Szkoły im. M. Konopnickiej (13 VIII. 1928), wykonanie garażów w Zakładzie czyszczenia miasta (11/VIII. 1928) buduje Magistrat, — roboty murarskie i blacharskie w budynku Arsenału Królewskiego przy ul. Podwale 5 (6/VIII. 1925), remont kapitalny budynków Politechniki lwowskiej (16/VIII. 1928), roboty budowlane w budynku Gimnazjum VII. (25/VIII. 1928) buduje Państwowy Zarząd Architektoniczno-Budowlany, — urządzenie oświetl. elektr. w b. zakładzie karnym im. M. Magdaleny, przebudowanym dla celów Politechniui lwowskiej (11/VIII. 1928) buduje Komitet — urządzenie oświetl. elektr. i wyciągów elektr. do lewego skrzydła dla kliniki neurologicznej U. J. K. (14/VIII. 1928) buduje Komitet, — budowa wodociągu w **Kulparkowie** (23/VIII. 1928) buduje Dyr. Państw. Zakładu dla umysłowo chorych, — budowa „Tabaczarni" w Państw. Fabr. wyrobów tytoniowych w **Winnikach** (16/VIII. 1928) buduje Dyr. Robót Publicznych Lwów, — w **Łowiczu**: roboty budowlane, murarskie, ciesielskie, stolarskie malarskie, zduńskie (4 VIII. 1928), budowa studni, roboty instalacyjne wodociągowe i kanalizacyjne (20/VIII. 1928) przy Państw. Gimnazjum im. ks. J. Poniatowskiego, wykonanie budynku gospodarczego, ogrodzenie terenu i roboty niwelacyjne przy budowie Państ. Seminarjum nauczycielskiego męskiego (16/VIII. 1928) buduje Komitet, — budowa Szkoły rolniczej w **Zdunach** buduje Wydział powiatowy w Łowiczu, — budowa Gmachu Sądu Okręgowego w **Łodzi** (17 VIII. 1928) buduje Dyr. Robót Publ. — budowa budynku gospodarczego, chodników i parkanów na Kolonji Urzędniczej w **Łucku** (21/VIII. 1928), remont gmachu Gimnazjum Państw. i Seminarjum nauczycielskiego w **Ostrogu**, oraz Gimnazjum Państw. w **Zdołbuchowie** (16/VIII. 1928) buduje Dyr. Robót Publ. w Łucku, — budowa domu murowanego na Lotnisku w **Łucku** (16/VII. 1928) buduje Zarząd Komitetu Wojewódz. L. O. P. P. w Łucku, — budowa Szkoły 7-mio klasowej w **Mraźnicy** (2/VIII. 1928) buduje Gmina, — budowa domu Kasy chorych w **Myślenicach** (10/VIII. 1928) buduje Zarząd Kasy chor. — w **Poznaniu**: wykonanie kanalizacji i hydrantów dla hali ciężkiego przemysłu na Powsz. Wyst. kr. (2/VIII. 1928), budowa przytuliska dla bezdomnych na **Zawadach**, budowa hotelu w Związku z P. W. K. na 76.000 m^3, 235 pokoi 1— i 200 pokoi 2-osobowych (4,000.000 zł.) buduje Poznań-Miasto, — roboty ziemne, murarskie, żelbetonowe, stolarskie i t. p. przy budowie magazynu i elektrowni dla Fabr. Wyr. Tytoniowych w **Kościanie** (27/VIII. 1928) buduje Państw. Fabr. Wyr. Tyton. w Poznaniu, — roboty budowlane dla gmachu Chemji Uniw. Pozn., dla kościoła Bernardyńskiego, dla zakładu technologji rolniczej U. P. w Sołaczu (13/VIII. 1928), dla gmachu Anatomji (14/VIII. 1828) buduje Inspekcja Budowlana Poznań Miasto, — budowa domów mieszk. dla 4 rodzin pracowników kolejowych, jednego na st. **Sośnie** i dwóch na st. **Drawski Młyn** (3/IX. 1928) buduje Dyr. Kolei Państw. Poznań, — wykonanie zabudowań dla Posterunków Policji Państw. w miejscowościach: **Sośnia, Słupia, Ujście, Zbarzewo, Czarnków** (28/VIII. 1928) buduje Dyr. Rob. Publ. Poznań, — budowa elektrowni w **Rudkach** k. Lwowa, buduje Zarząd Miasta, — budowa 7-mio klasowej szkoły powszechnej we wsi **Sieraków ek** (16/VIII. 1928) buduje gmina Skrzany,

Gmach Centr. Telegr. i Telef. międzym. w Warszawie (proj. art.-rzeźb. A. Miszewskiego i inż. arch. J. Putermana).

Budowa gmachu urzędu poczt. w Gdyni (widok z lotu ptaka).

— urządzenie wodociągów w **Sochaczewie** (10/VIII. 1928) buduje Magistrat, — budowa szopy murowanej na narzędzia oraz otynkowanie budynków gospodarczych na fermie doświadczalnej Szkoły Głównej Gosp. Wiejskiego w **Skierniewicach** oraz remont kapitalny zakładu sadownictwa tamże (14/VIII. 1928), roboty budowlane przebudowy i remontu budynku t. zw. „Holenderni“ tamże (30/VIII. 1928), buduje Komitet budowy szkoły, — budowa budynku dla elektrowni przy Państw. Zakładzie Doświad. Uprawy Tytoniu w **Piadykach** (5/IX. 1928) buduje Dyr. Robót Publ. Stanisławów, — budowa osady sekretarza w Państw. Nadleśn. **Osieczno** (17/VIII. 1928) oraz budynku gospodarczego w leśnictwie **Bukowiec** (22 VIII. 1928) buduje Państw. Urz. Budown. Naz. w Starogardzie, — budowa domu urzędniczego II-piętrowego w **Tarnopolu** (14/VIII. 1928) buduje Dyr. Rob. Publ., — budowa rzeźni miejskiej w **Tarnowie** (4/VIII. 1928) buduje Magistrat. — **W Warszawie:** urządzenie instal. centr. ogrzewania w szkole miejskiej przy ul. Gostyńskiej (1/IX. 1928) buduje Magistrat; budowa pawilonu centralnego Państw. Instytutu Geologicznego (10/VIII. 1928); II-ga serja robót budowl. przy budowie gmachu Min. W. R. i O. P. (24/VIII. 1928); budowa sali gimnastycznej przy gimnazjum im. Lelewela (18/VIII. 1928); instalacja centraln. ogrzew. w lewej oficynie Państw. Szkoły Średniej Technicznej Kolejowej (9/VIII. 1928); budowa II. piętr. domu mieszkalnego przy ul. Klonowej (3/IX. 1928); roboty remont.: w gmachu Politechniki (31/VII. 1928); w pałacu Myśliwieckim w Łazienkach Królew. (30/VII. 1928); w Pałacu Rzeczypospolitej, pl. Krasińskich 5 (17/VIII. 1928); w gmachu Studjum Weterynarji Uniw. przy ul. Grochowskiej (20/VIII.1928); w gmachu Bibljoteki Uniw. (22/VIII. 1928); w budynkach Państw. Seminarjum Naucz. Żeńskiego im. E. Orzeszkowej (27/VIII. 1928 r.); w gmachu gimnazjum im. Władysława IV-go (29/VIII. 1928); w suterenach ambulatorjum I-ej Kliniki chirurgicznej (30/VIII. 1928 r.); roboty związane z rozbudową Laboratorjum Maszynowego Politechniki (16 VIII. 1928), buduje Dyr. Robót Publ. w Warszawie; pokrycie dachów 4 budynków mieszkalnych Instytutu Wychowania Fizycznego na Bielanach (28/VIII. 1928) buduje Kierownictwo budowy Inst.; budowa domów mieszkalnych przy ul. Rakowieckiej i Łowickiej (16/VIII. 1928) buduje Spółdzielnia budowlano-mieszkaniowa urzędników Min. Spraw Wewn.; roboty ziemne przy budowie portu pod Saską Kępą (20 VIII. 1928) buduje Dyr. Dróg Wodnych; budowa domków 4, 6, 8 i 10 pokojowych dla 3-ej Warsz. Spółdz. budowlano-mieszkaniowej Urzędn. Państw. Urzędu Pocztowego 2 (31/VIII. 1928); roboty remontowe elewacji gmachu Anatomicum (14/VIII. 1928) buduje Rektorat Uniw.; urządzenie instalacji ogrzewania parowego średniego ciśnienia i wentylacji w gmachach Państw. Wytwórni Łączności na Pradze (31/VIII. 1928) buduje Dyr. Państw. Zakł. Inżynierji; wykonanie instalacji gazowej w domu przy ul. Filtrowej (31/VIII. 1928) buduje Poczt. Kasa Oszczędn.; — budowa domów podoficerskich: w **Suwałkach, Grajewie** i w **Lidzie** (30/VII. 1928), w **Krakowie** (9/VIII. 1928), w **Bydgoszczy** (6/VIII. 1928), w **Bielsku Cieszyńskiem** (30/VIII. 1928), na Pradze w **Warszawie** (30/VIII. 1928); — budowa domów oficerskich: w **Krakowie** i w **Bielsku Cieszyńskiem** (9/VIII. 1928), w **Bydgoszczy** i w **Brodnicy** (6/VIII. 1928), w **Toruniu** (28/VIII. 1928), w **Siedlcach** (22/VIII 1928), w **Brzeżanach** (18/VIII. 1928), w **Poznaniu** (22/VIII. 1928), w **Gdyni** (18/VIII. 1928), w **Warszawie**: na Pradze, na Okęciu przy zbiegu ul. Czerniakowskiej i Huzarskiej oraz przy ul. Ułańskiej (23/VIII. 1928); — budowa 4 domów mieszkalnych w **Łodzi**, 2 domów mieszk. dla majstrów lotniczych na terenie lotniska w **Dęblinie** oraz domu podofic. w **Toruniu** (6/VIII. 1928); — instal. elektr. i wodociąg. kanalizacyjna w 3 domach mieszk. w **Gdyni** na Oksywiu (13/VIII. 1928); — nadbudowa i częściowa przebudowa budynku Nr. 7 przy ul. Wiśniowej na lotnisku w Mokotowie (22/VIII. 1928); — budowa domu mieszk. w **Katowicach** (6/IX. 1928) buduje Fundusz Kwaterunku Wojskowego Warszawa; — remont kapitalny budynku Nr. 21 (piekarnia garn.) oraz remont kapitalny z przystosowaniem na łaźnię żoł. bud. Nr. 22 w garnizonie **Różan Łomżyński**, remont kapit. magazynów: mundurowego, taborowego i pralni w garnizonie **Łomża**, przebudowa 2 pieców piekarskich w garnizonie **Puławy**, roboty konserwacyjne na rok 1928/29 w garn. **Ciechanów** i **Działdowo** (6/VIII. 1928) buduje I Okr. Szefostwo Budown. Warszawa; — budowa budynków stacyjnych kolei wąskotorowych w **Grabowie** i w **Łomży** (23/VIII. 1928) buduje Dyrekcja Kolei Państw. Warszawa; — w **Wilnie**: roboty remontowe: w gmachu gimnazjum męskiego im. Lelewela (27/VII. 1928), w gmachu gimnazjum żeńskiego im. Orzeszkowej (30/VII. 1928), w posesji przy ul. Zakretowej 15 (27/VII. 1928), w gmachu przy ul. Subocz 3 (30/VII. 1928), w budynku Kliniki Ginekologicznej U. S. B. (2/VIII. 1928), w gmachu przy ul. Sołtaniszki 50 (10/VIII. 1928), w gmachu przy ul. Wielkiej 51 (14/VIII. 1928), w kompleksie zabudowań gmachu głównego U. S. B (28/VIII. 1928), budowa warsztatów Państw. Szkoły technicznej (30/VIII. 1928), budowa pawilonu i basenu dla zakładu zoologji U. S. B. 8/VIII. 1928, roboty budowlane związane z przebudową pałacu po-Tyszkiewiczowskiego na gmach Bibljotek Publicznych (10/VIII. 1928), remont gmachów rządowych (24/VIII. 1928) buduje Dyr. Robót Publ. w Wilnie; — wykonanie murowanej wieży ciśnień na stacji **Lida** (28/VIII. 1928) buduje Dyr. Kolei Państw. w Wilnie; — roboty remontowe budynku administracyjnego i częściowe wykończenie budynku wykładowego szkoły Rolniczej dla Głuchoniemych **w Willi Górze** st. Nowy Dwór (25/VIII. 1928); — budowa kanalizacji i przebrukowanie ulic miasta **Wronek** (10/VIII. 1928) buduje Magistrat; — roboty adaptacyjne w skrzydle I (frontowym) zamku król. w **Żółkwi** przeznaczonem dla Starostwa i w skrzydle II (bocznem) przeznaczonem dla gimnazjum państw. (21/VIII. 1928) buduje Komitet Odbudowy Zamku.

Strażnica we wsi Kobyle, gm. Ludwipol.

Roboty prywatne: **Kraków**-miasto.

Budowa III p. oficyn częściowa nadbudowa II p. od frontu nadb. III p. nad całym budynkiem, ul. Sobieskiego 5, Inż. W. Nowakowski; nadbudowa III i IV p. ul Dietla 44, D. Landau i S. Dukler; budowa II p. oficyny, ul. Zielona 8, M. Tinger.

Lwów-miasto.

Budowa willi I piętr. ul. Teatyńska, Ryniewicz. — *Budowa domu parterowego:* Droga Kulparkowska, A. K. Engel; Broga Kulparkowska, M. Zawojska; Bogdanówka, M. Cepek; Wulka Panieńska, J. Boczula; ul. Herburtów, J. Nechay. — *Budowa domu I piętrowego:* na parc. 559/15 i 595/16 R. T. Wilusz; Jałowiec, A. Borkowska; Droga Kulparkowska, A. i S. Eichler; Droga Kulparkowska, J. i E. Defort; ul. Wulecka, Beckman i Juric. — *Budowa domu II piętrowego:* ul. Janowska 32, V. i S. Krieg; ul. Kopcowa Z. i A. Gallet; Droga Wulecka, E. i E. Wittelman.— *Budowa domu III piętrowego:* ul. Tarnowskiego 27, L. Handsel. — *Budowa oficyny* parterowej ul. Lwowskich Dzieci, J. Sękowski. – *Budowa garaży:* 6-ciu przy ul. Piłsudskiego 27, J. Świtalska; 1 go przy ul. Inwalidów, L. Popernik; i 1-go przy ul. Fredry 5, M. Rozdół. — *Nadbudowa:* mansardu, Jałowiec, M. Henchen; I piętra, ul. Janowska 124, B. Allwall; II piętra, ul. Żółkiewska 61, L. i G. Gołdyk; III piętra, ul. 3 go Maja, Loewenstein; IV piętra, Rutowskiego 22, Baczyński (Dom Narodny). — *Inne:* budowa domu: Pasieki Łyczakowskie 43, K. i A. Niedojadło, ul. Heninga, S. i J. Kozak; ul. Łyczakowska, J. i L. Olszewscy; ul. św. Zofji 82, H. Hartfeld; budowa mansardu z balkonem, ul. Mączna 30, E. Szajowski; budowa lecznicy. ul. Piotra Skargi, Tow. Narod. leczn.; budowa stajni z mieszkaniem, ul. B. Joselowlcza 27, J. Panes; przeróbka suteren na garaż, ul. Kopcowa 10, Z. Mięsowicz; dobudowa realności, Persenkówka, Fabr. gazów przemysł. „Trzebinia“.

Konkursy i przetargi.

Przetarg na budowę hali maszynowej w **Gdyni** ogłasza Kierownictwo Rejonu Inżynierji Wybrzeża Morskiego w Gdyni (termin 8/IX. 1928).

Przetarg na budowę magazynu i warsztatu torped w **Gdyni** ogł. Kierownictwo Rejonu Inżynierji Wybrzeża Morskiego w Gdyni (termin 14/XI. 1928).

Konkurs architektoniczny na projekt szkicowy Gmachu Bibljoteki Jagiellońskiej w **Krakowie** ogłasza Ministerstwo Robót Publicznych za pośrednictwem Dyr. Robót Publicznych w Krakowie termin 10/IX. 1928).

Przetarg na roboty przy budowie rampy krytej dł. 40*m* dla ekspedycji towarowej w **Lublinie** ogłasza Oddział Drogowy P. K. P. w Lublinie (termin 22/IX. 1928).

Przetarg na budowę 2 piętrowego budynku mieszkalnego na stacji **Zagórz** ogłasza Dyrekcja Kolei Państw. we Lwowie (termin 6/IX. 1928).

Przetarg na budowę gmachu Izby Skarbowej w **Łodzi** ogłasza Dyr. Robót Publicznych (termin 7/IX. 1928).

Przetarg na prace budowlane przy budowie Urzędu celnego w **Rodzonem** pow. lubawski, ogłasza Państw. Urząd Budownictwa naziemnego w Nowemmieście n/Drwęcą (termin 13/IX. 1928).

Przetarg na roboty budowlane przy budowie gmachu dla Central Telefonicznych jako I. serji robót budowy Głównego Urzędu Pocztowego **Radom I.** ogłasza Komitet budowy)termin 7/IX. 1928).

Konkurs na szkicowy projekt Zakładu Psychiatrycznego dla międzykomunalnego Związku miast wydzielonych i pow. Woj. Warszawskiego z udziałem m. st. **Warszawy** ogłasza Dyr. Robót Publicz. Warszawa (termin 15.X 1928).

Konkurs na projekt szkicowy „Dworca Głównego“ w **Warszawie** ogłasza Min. Komunikacji (termin 15/I. 1929), (na nagrody przeznacza 110.000 zł.).

Konkurs na projekt typowego dworca na małych stacjach kolei **Herby-Inowroaław** i **Bydgoszcz-Gdynia**. Prace konkursowe winne być nadesłane pod adresem Zarządu Budowy K. P. Herby-Inowrocław i Bydgoszcz-Gdynia w Bydgoszczy, Plac Wolności Nr. 1. w terminie ostatecznym dnia 1-go grudnia 1928 r. do godziny 12 w połud. Za najlepsze prace będą przyznane 3 nagrody: pierwsza w sumie 3.000 zł., druga 2.000 zł. i trzecia 1.000 zł., przyczem autorowi pracy uznanej przez sąd konkursowy za najlepszą będzie powierzone opracowanie projektu kosztorysu szczegółowego (ślepego) i rysunków wykonawczych za sumę 10.000 zł. — Warunki techniczne i ogólne dotyczące konkursu wysyła Zarząd Budowy K. P. Herby-Inowrocław i Bydgoszcz-Gdynia, Plac Wolności Nr. 1 za pobraniem 3 zł. na druki i porto. Skład Sądu konkursowego według decyzji M. K. — Dyrektor Zarządu (—) J. Nowkuński Inżynier.

PRZEGLĄD CZASOPISM

ARCHITEKTURA i BUDOWNICTWO, Nr. 5: rozbudowa Sejmu Warszawa, II Salon doroczny Stow. Arch. Polskich w Warszawie, Walka o kulturę architektoniczną Krakowa, Budowa elektrowni miejskiej w Poznaniu, znamienny memorjał zw. architektów na Śląsku do Śląskiego Urzędu Wojew. w Katowicach z żądaniem, by sprawy natury architektonicznej były w Śląskim Urz. Wojew. oceniane i załatwiane jedynie i wyłącznie przez wybitnie zdolnych inżyn.-architektów..., wyniki konkursów, itp.

„ARCHITEKTUR & BAUTECHNIK“ Nr. 14—16: Nowy sposób — „Contex“ = Concrete-Texture) betonowania płyt, gzymsów itp., nowoczesne stadjony i place sportowe, międzynarodowa wystawa mieszkaniowa w Monachjum, zasady budownictwa domów stalowych, doświadczenia w praktyce ze szkłem maszynowem, kościół ze stali, szkła i drzewa na wystawie w Kolonji, postępy techniczne w budownictwie żelazobetonow. i ich znaczenie gospodarcze, nowoczesue mieszkanie jednoizbowe, nowoczesne portale sklepowe, konkursy, przetargi, nowe książki i w. in.

„BAU-WELT“ Nr. 28—34: Znaczenie policji budowlanej w budownictwie miejskiem, międzynarodowy kongres budownictwa mieszkań i miast w Paryżu, cement z gipsu, definicja „architektury“ i przesilenie w architekturze? technika farb woskowych, ciśnienie wiatru na budowle, chemiczne wzmocnienia warstw ziemnych, polityka mieszkaniowa rzeszy niemieckiej, brak mieszkań, budowa, doświadczenia i widoki na przyszłość, obowiązki architekty, możliwość potanienia budów przez pracę fabryczną, stosunki mieszkaniowe i zarobki pracowników, ubezpieczenia społeczne i kwestja mieszkaniowa, formy i drogi społecznej akcji budowlanej Berlina, zasadnicze problemy racjonalnej gospodarki budowlanej, nowości techniczne, konkursy i przetargi, targ materjałów budowlanych i ich ceny. ruch budowlany i w. in.

„BAUZEITUNG“ österreichische, Nr. 30—35: Nowoczesny plac budowy, popieranie akcji budowlanej osób prywatnych w Rosji, plan nauki dla murarzy w wyszkoleniu teoretycznem i praktycznem w Niemczech, nowa danina od przyrostu majątkowego w Wiedniu, porównawcze wartościowanie cementów, jesienna wystawa budowlana w Lipsku 1928, przetargi, konkursy, i w. in.

„CZASOPISMO TECHNICZNE“ Nr. 10—16: Badania laboratoryjne materjałów budowlanych, Polski Zjazd Nauk. Org. Pracy i wnioski Koła Nauk. Org. Pracy we Lwowie, Rezultaty zastosowania racjonalnej organizacji w bud. kanalizacyjnem, Zabytki M. Lwowa, Nowe sposoby reorganizacji zakładów przemysłowych, Belka ciągła na podporach sprężyście uginalnych i obracalnych, i w. in.

„ECHO“ Powszechnej Wyst. krajowej w Poznaniu w r. 1929 Nr. 7—8: PWK. a polska ekspanzja gosp., Polska na „Pressie“ (wyst. prasowa w Kolonji), PWK. przeglądem naszego dorobku gosp., kolorystyka w nowoczesnej technice wystawowej. Co dają wystawy miastom, budowa największego hotelu w Polsce, i w. in.

„GAZETA LOKATORÓW i SUBLOKATORÓW“ Nr. 7—8: Stworzenie funduszu zapomogowego dla umożliwienia wynajęcia mieszkania eksm. członkom, kontrola wolnych mieszkań, założenie Tow. Ochr. Lok. w Stanisławowie, budowa 30 mieszkań współdz. „Lokator“, bezpłatna pomoc lekarska dla dzieci lokatorów, zjazd delegatów Związków lokatorskich z całej Polski, przeciążenie podatkowe, i w. in.

„GAZETA MALARSKA“ Nr. 3 4: O spolszczenie nazw technicznych w zawodzie malarskim, rzemiosło malarskie, przysposobienie gruntu pod malowanie, iryzacja złoceń, sztuka ludowa w Polsce, niebieskawy nalot w warstwie lakieru, złocenie na kamieniu i metalu, sztukaterja, na czem polega siła krycia powłok, białe sufity, z historji cechów malarskich, porada lekarska, poradnik zawodowy, porada prawna, i w. in.

„GAZETA PRZEMYSŁOWO-RZEMIEŚLNICZA“ Nr. 13–16: Samoobrona rzemiosła, podatek obrotowy, rola kobiet w rzemiośle, ubezpieczenie społeczne, likwidacja roszczeń przedwojennych, miejskie osadnictwo niemieckie, wybory do Izb rzemieślniczych, regulamin i prawo głosowania, o polską książkę zawodową.

„GŁOS PRACY POLSKIEJ“ Nr. 30–35: skromne wyniki wykonania pięknej idei Międzynarodowej Organizacji Pracy przy Lidze Narodów, szczególnie w państwach wielkich i bogatych (nadmierne wskutek tego obciążenia państw mniejszych, (m. in. i Polski) — co ratyfikowały szereg konwencji, nieprzyjętych dotąd przez państwa większe); przemysłowa rada narodowa rozstrzygać będzie w Anglji spory dla zapewnienia pokoju pomiędzy kapitałem i pracą. Nowe przepisy prawne o warunkach pracy robotników, strejki w r. 1927. Wielki plan gospodarczego odrodzenia Anglji, umowa zbiorowa w drukarstwie, domy robotnicze, ubezpieczenie na wypadek braku pracy, z dziedziny techniki i wynalazków, i w. in.

„MIASTO POLSKIE“ Nr. 30—35: ilustruje na konkretnych przykładach stosunki mieszkaniowe i położenie właścicieli nieruchomości pogarszające się z roku na rok na tle sprawozdania oraz zalecenia komisji doradców finansowych pod przew. Prof. E. W. Kemmerera, Tom I. Rozdz. IV str. 121 i dalsze, wyd. Min. Skarbu, Kraków r. 1927 („na błędnej polityce rządu nieroztropnie urzeczywistnianej ciąży odpowiedzialność za większą część trudności, które obecnie mają do zwalczania właściciele domów i cała ludność w związku z sytuacją mieszkaniową“). 3% budżetu robotnika wypada na mieszkanie wedle urzęd. dziennika Wojew. Łódzkiego, w Warszawie 6¼ osób na 1 łóżko — ale wpływy spirytusowego monopolu na rok wynoszą około miljarda, a frekwencja miesięczna w kinach Warszawy przewyższa miljon...., budownictwo komunalne Wiednia, w Warszawie wali się 160 domów, liczba bezdomnych stale wzrasta, pogłoska o projekcie waloryzacji komornego z powołaniem się na przykład Niemiec i Czechosłowacji dla wynalezienia funduszu na rozbudowę, przymus remontu w Warszawie, zjazd miast poszkodowanych podczas wojny europejskiej — zarys ustawy indemnizacyjnej na straty wojenne, i w. in.

„POLSKI PRZEMYSŁ BUDOWLANY“ Nr. 7 zawiera art. „Zwalczanie głodu mieszkaniowego“ c. d., streszczenie sprawozdania kom. ankiet. tow. II o cegle, próby i doświadczenia z cementem portlandzkim, ameryk. ruchome rusztowania murarskie, o budulec z lasów państwowych do fabryki domów w Skarżyńsku, ruch budowlany i kronikę.

„PRZEGLĄD STOLARSKI“ Nr. 13—16: Sypialnia, kuchnia, drzewoznawstwo praktyczne, znaczenie polskiego kilimu w architekturze wnętrz, malowanie mebli ogrodowych, o wypłowieniu drzewa malowanego, opisywanie rysunków, Sprawozdanie z W. Zjazdu Chrz. Zw. C. Stol. na Ziemiach zach., Konferencja rzemiosła w sprawie P. W, K., rysunki katalogowe, meble gotyckie, jak oszczędzać elektryczność, nowoczesne motory ropne, i w. in.

„ROBOTNIK BUDOWLANY“ Nr. 8: wzywa do łączenia się, przykład Austrji z r. 1927, wiszące rusztowania, sprawa budowy mieszkań na kongresie międzynarodowym, ruch organizacyjny i cennikowy w kraju i zagranicą.

„RZEMIEŚLNIK“ Nr. 29—35: Praca rzemieślnika a równowaga budżetu państwa, komisje podatkowe, petycja o zwolnienie rzemiosła od podatku od obrotu, wysiłki rolników w celu uzyskania ułatwień w akcji budowlanej, racjonalizacja pracy w rzemiośle, badania naukowe podstawą ekonomicznej niezależności, dokształcenie zawodowe, kredyty rzemieślnicze, i w. in.

„WARSZTAT METALOWY“ Nr. 14—16: Siatki brył, nity, wiertaki szybkobieżne, zasadnicze typy obrabiarek, obchodzenie się z piłami, zastosowanie spawania w kowalstwie artystycznem, wyrób, gatunki i formaty blach żelaznych, cynowanie żelaza lanego, nieszczelność szwów zbiorników spawanych, pilotowanie, co rzemieślnik winien wiedzieć o elektryczności, izba rzemieślnicza na podstawie nowej ustawy przemysłowej, i w. in.

„WOŁYŃSKIE WIADOMOŚCI TECHNICZNE“ Nr. 6—8: Wystawa roln.-przem. w Łucku, ankieta w sprawie budowy domów w 16 miastach Wojew. Wołyńskiego, wyniki ankiety w sprawie głodu mieszkaniowego i sposobów akcji zapobiegawczej, kronika i przegląd czasopism.

„ZWIĄZKOWIEC POLSKI“ Nr. 9—10: Nowe zarobki budowlarzy na Śląsku, czas pracy w budownictwie niemieckiem, przeuczanie (górników) na murarzy, obszerne omówienie spraw organizacyjnych i zarobkowych na konferencjach w Poznaniu i w Bydgoszczy, strajk w Pabijanicach i na Śląsku, przegląd gospodarczy i związkowy.

KSIĄŻKI NADESŁANE DO REDAKCJI.

„GŁÓD MIESZKANIOWY, przyczyny, skutki, środki zaradcze“, Jerzy Schimmel, przedmowa Prof. Dr. E. Taylora. W przedmowie podkreśla autor znaczenie niezmiennych praw ekonomji i powiada m. in., że tylko cena mieszkań, odpowiadająca stosunkowi podaży do popytu, tj. cena wolnokonkurencyjna, może wywołać dostateczną ich podaż w stosunku do zapotrzebowania, a działanie państwa w dziedzinie budowlano mieszkaniowej liczyć może na powodzenie tylko — idąc po tej linji.

Zastanawiając się nad przyczynami zastoju budowlanego — zwalcza autor pogląd, jakoby potrzebnych na budowę kapitałów nie było i popiera swój punkt widzenia — wykazując około ½ miljarda złotych w emisjach państwowych i nie-państwowych długoterminowego kredytu a więc wzrostem oszczędności (kapitalizacji). Jako przyczynę zastoju podaje autor natomiast unikanie inwestycji w budowlach ze strony kapitału prywatnego a to dla braku kalkulacji i dla niepewnej rentowności, mimo przywilejów przyznawanych domom nowym. Gospodarka przymusowa (ochrona lokatorów) potęguje zatem brak mieszkań i lokali handlowych. W dalszym ciągu wykazuje autor jak to biegunowo sprzecznym z interesem lokatorów uprzywilejowanych jest interes sublokatorów, jak ustawa o ochronie lokatorów krępuje posiadaczy dużych mieszkań w kilku większych miastach kosztem ograniczenia możności migracyjnej miljonów ludności; twierdzi stanowczo, że nie byłoby bezrobotnych, gdyby nie było

ochrony lokatorów; oraz że najmniej zainteresowani są w utrzymaniu tej ochrony właśnie — robotnicy. Ochrona lokatorów wpływa fatalnie na hygjenę, uniemożliwia remont, zjada oszczędności dawniejszych pokoleń (dekapitalizuje). Autor żąda i spodziewa się od wyjęcia większych mieszkań z pod ochrony lokatorów więcej wolnych mieszkań niż z kilkuletniej akcji budowlanej, wykazuje, że ograniczenie wysokości budynków bynajmniej nie obniży komornego, przemawia za industrjalizacją budownictwa (produkcją masową i ciągłą), popiera budowanie domów drewnianych, żąda ograniczenia subjektywnych wymagań mieszkaniowych, wedle powojennej skali zamożności, ostrzega przed udzielaniem zbyt tanich kredytów ze względu właśnie na naszą sytuację gospodarczą, nie pozwalającą na luksusy także i w mieszkauiu a przeciwstawiając obydwa sposoby finansowania ruchu budowlanego (etatyzmu i finansowania z funduszów prywatnych) wypowiada się przeciwko etatyzmowi.

KALENDARZ TECHNICZNO-BUDOWLANY. Ze względu na liczne zapytania o podręczniku informacyjnym niezbędnym w praktyce budowniczego podajemy z powołaniem się na notatkę w Nr. 1/28 str. 12 naszego pisma, co następuje: W podręczniku powyżej wymienionym, wydanym staraniem czasopisma „Architektura i Budownictwo", Warszawa, Wspólna 40, opracowane są przedewszystkiem obszernie informacje prawne, normy i przepisy obejmujące ustawę budowlaną, przepisy M. R. P. dotyczące obliczeń statycznych, przepisy dotyczące budowy szkoł, szpitali, kinematografów, przetargów M. R. P. i Magistratu m. st. Warszawy, normy Komitetu Rozbudowy, normy wynagradzań architektów według M. R. P., Magistratu m. st. Warszawy, Koła Architektów i Urbanistów w Warszawie, organizacja władz budowlanych, uprawnienia architektów i budowniczych we wszystkich dzielnicach Polski i t. d.

Następny tom obejmje równie obszernie dział budownictwa i urbanistyki z uwzględnieniem nowoczesnych poglądów i zdobyczy techniki.

PRZEWODNIK PRZEMYSŁU I HANDLU POLSKIEGO. Ogólne uznanie, z jakiem spotkał się Rocznik I znanego już dziś powszechnie wydawnictwa „Przewodnik Przemysłu i Handlu Polskiego" zachęciło Redakcję do wydania II-go Rocznika. Uznanie, jakiem cieszy się to wydawnictwo w społeczeństwie polskiem uzasadnione jest przedewszystkiem pięknym celem, jakiemu ono służy: idei jaknajwiększego uniezależnienia się od obcej wytwórczości przemysłowej.

Redaktorem Naczelnym wydawnictwa jest Dr. Leon Pączewski, autor licznych prac ekonomicznych, a w skład Komitetu Redakcyjnego wchodzą pp. Aleksander Jackowski. Dr. Leon Fall, Alfred Siebeneichen, Stefan Fr. Królikowski i B. Rzepecki.

Wydawnictwo wypełnia dotkliwą lukę w literaturze gospodarczej Polski, umożliwiając sferom gospodarczym zapoznanie się z całokształtem życia gospodarczego Polski. Przemysłowiec, kupiec, finansista, działacz samorządowy i t. p. znajdą w nim wszelkie mogące go interesować informacje. Odtwarzając obraz rozwoju poszczególnych dziedzin życia gospodarczego, zmian i poczynań, jakie w danym okresie dochodziły do skutku, „Przewodnik" w znacznej mierze ułatwia ocenę dynamiki i badanie postępów rozwoju życia ekonomicznego kraju.

Pod względem układu Rocznik II zmieniono o tyle, iż uczyniono treść jego bardziej przejrzystą. Treść ta, ujęta w Roczniku I w 5 działach, obecnie rozbitą jest na działów jedenaście.

Dział I ogólny zawiera artykuły, traktujące o ogólnych tendencjach rozwoju życia gospodarczego Polski w r. 1927, w szczególności w odniesieniu do przemysłu i handlu.

Dział II podaje najważniejsze wiadomości z zakresu ustawodawstwa handlowego, podatkowego i robotniczego.

Dział III dotyczy spraw, związanych z handlem wewnętrznym i zagranicznym.

Dział IV obejmuje artykuły, obrazujące rozwój poszczególnych gałęzi przemysłu w r. 1927. Odnośne artykuły są uzupełnione wykazami możliwie najbardziej kompletnemi adresów firm z danej gałęzi przemysłu.

Dział V rzuca światło na organizację naszego przemysłu i handlu oraz zawiera adresy wszystkich organizacyj zawodowych przemysłowych, handlowych, bankowych, ubezpieczeniowych, rolnych i t. p.

Dział VI obejmuje wiadomości z zakresu bankowo-giełdowego i zawiera artykuły oraz informacje, dotyczące kredytu długo i krótko terminowego oraz najważniejsze wiadomości z zakresu obrotu pieniężnego, mogące interesować sfery gospodarcze. Nadto w dziale tym zamieszczone są wykazy notowań giełdy zbożowo-towarowej w Warszawie w r. 1927.

Dział VII poświęcony jest monopolom państwowym.

Dział VIII komunikacyjny zawiera obraz rozwoju środków komunikacji w Polsce od chwili wskrzeszenia jej państwowości do czasów najnowszych oraz obfituje w liczne wiadomości z zakresu ustawodawstwa kolejowego oraz komunikacji pocztowo-telegraficznej i powietrznej.

Dział IX informuje o obowiązujących w Polsce miarach i wagach.

Dział X podaje adresy wszystkich w Polsce istniejących urzędów państwowych, polskich placówek dyplomatyczno-konsularnych zagranicą i zagranicznych w Polsce oraz władz miejskich, a nadto zawiera przepisy o służbie konsularnej w Polsce oraz o obowiązujących obecnie opłatach konsularnych.

Dział XI i ostatni zamyka treść redakcyjną wydawnictwa szeregiem artykułów, obrazujących życie gospodarcze Gdańska.

W opracowaniu wydawnictwa wziął udział cały szereg wybitnych ekonomistów oraz przedstawicieli świata gospodarczego, a wśród nich pp.: A. Dobiecki, A. Iwański, W. J. Jastrzębowski, Inż. M. Chorzewski, A. Dąbrowski, Dr. Leon Fall, Bruno Baliński, Janusz Machnicki, Stefan Fr. Królikowski, Tadeusz Czerniejewski, Dr. Alfred Kielski, Alfred Siebeneichen, S. Skrzywan, Edward Słomnicki, W. Borowski, Władysław Glinka, B. Rzepecki, Inż. S. Sztolcman i wielu innych.

Rocznik II wydany jest w szacie bardzo estetycznej i w formie albumowej. Niewątpliwie, podobnie jak Rocznik I, obudzi on duże zainteresowenie w sferach gospodarczych i znajdzie licznych nabywców.

Adres Redakcji i Administracji: Warszawa, Ś-to Krzyska 15. Tel. 37-93, 37-98.

PRASA ZAWODOWO-RĘKODZIELNICZA. Ożywiony ruch panuje w dziedzinie czasopism zawodowych. Związek międzynarodowy prasy zawodowej (La Federation Internationale De la Presse Technique et Professionelle, Paris, 38, cours Albert 1-er, zastępca A. Pawłowski, Warszawa, Wspólna, 34) odbywa w tym roku 4-ty z rzędu kongres międzynarodowy w Genewie, 24—31 sierpnia 1928. Biuro ogłoszeń „Par" w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego, 11 (P. K. O. Nr. 201.195) wydaje „Echo Powszechnej Wystawy krajowej w r. 1929", „Powszechną Gazetę Fryzjerską", oficjalny organ Zw. Polskich Cechów Fryzjerkich, „Przegląd krawiecki", największy tego rodzaju miesięcznik w Polsce, „Gazetę Malarską", jedyny w Polsce tego rodzaju miesięcznik, organ oficjalny Związku cechów Malarzy i Lakierników, bogato ilustrowany, „Przegląd stolarski", dwutygodnik oficjalny organ Zw. Cechów stolarskich i zawodów pokrewnych, bardzo starannie wydany i „Warsztat metalowy", dwutygodnik, poświęcony zagadnieniom przemysłu i rzemiosła metalowego a więc ślusarstwu, blacharstwu, kowalstwu,

instalatorstwu i t. d. niezbędny poradnik przy kalkulacjach.

Każde z tych pism da abonentów jest zarazem bezpłatnym doradcą fachowym i prawnym, udzielającem na każde zapytanie wyczerpujących odpowiedzi z każdej dziedziny zainteresowenia odnośnego zawodu.

INFORMATOR POCZTOWO-KOLEJOWY. Nakładem Warszawskiego Instytutu Wydawniczego „Polonia“, Warszawa, Żórawia, 24 stanowi jedyny w swoim rodzaju u nas podręcznik obejmujący istotnie ściśle i wartościowe informacje dotyczące: spisu gmin R. P. P. ze wskazaniem przynależności ich do wojew., pow., urzędu poczt. telegr. kolej., spis urzędów celnych, dróg i stacji wodnych, komunikacji lotniczej, taryfy kolejowej, pocztowej, telegraficznej i t. p.

KRONIKA.

Wystawa rolniczo-przemysłowa w Łucku, 1 7 września 1928. Dział budowlany gromadzi obfity materjał, dotyczący projektów gmachów publicznych, państwowych, kolonji urzędniczych i okazalnych budynków prywatnych. Nie mniej ciekawie zapowiadają się dane statystyczne, obejmujące statystykę rozwoju budownictwa miejskiego, inwestycji i urządzeń kultur.-sanitarnych w porównaniu z innemi miastami w kraju i zagranicą, statystykę zniszczeń i dotychczasowej odbudowy osiedli, wsi i miast. Na placu wystawowym wzniesiona będzie wzorowa zagroda, wykonana z materjałów zastępczych, czem w pierwszym rzędzie bezwątpienia zainteresowane będą sfery rolnicze wsi Wołynia. Ponadto w całym szeregu eksponatów z tartaków, cegielń, kaflarni, dachówczarni itp. reprezentowany będzie przemysł budowlany.

Wystawa w Katowicach. Od 16 września do 3 października b. r. trwać będzie w Katowicach urządzona przez Śląskie Tow. Wystaw i Propagandy Gospodarczej wystawa: „Wnętrze domu“ i „Technika na usługach gospodarstwa domowego“. Ponieważ współudział w urządzeniu tej wystawy zgłosiło Koło Naukowej Organizacji w Katowicach, a wystawa odbywać się ma pod hasłem „racjonalizacji i ułatwienia pracy w gospodarstwie domowem“ będzie to pierwszy w Polsce pokaz z tej dziedziny, opierający się o zasady naukowej organizacji; może zapoczątkuje on stałe takie wystawy licznie i bogato urządzane w innych krajach.

Ruch budowlany na PWK. w Poznaniu ilustrują następujące cyfry: drzewa kantowego zużyto 2.262.55 m^2, drzewa wiązarkowego, itp. 112.884.40 m^2, położono szalówki i podłóg 51.532 m^2, okna stanowią płaszczyznę 7.758.89 m^2, płaszczyzna dachów wynosi 43.740 m^2 — a do ukończenia gmachów daleko, cały szereg dalszych budów w projekcie.

Regulacja miast. Min. Rob. publ. nakazało Magistratom wszystkich miast większych przedstawić w najkrótszym czasie okręg. dyr. robót publ. własne plany regulacji miast.

Jednocześnie mają dostosować inspekcje budowlane samorządów miejskich swe przepisy statutowe do nowej ustawy.

Projekty ustaw o umowach i o załatwianiu zatargów zbiorowych pracy ukończone w Min. Pracy i Opieki społecznej, przedłożone są do rozpatrzenia związkom zawodowym i Radzie ochrony pracy.

W sprawie udziału rzemiosła w PWK. odbył się Zjazd i uchwalił, że w PWK. winno wziąć udział rzemiosło całej Polski, zorganizowane w Komitetach powiatowych, wystawiać branżowo (nie regjonalnie) we własnym na ten cel wybudowanym pawilonie przy pomocy pożyczki rządu.

BIBLJOGRAFJA.

Cennik normalny na roboty budowlane na terenie miasta stołecznego Warszawy, część II. roboty murarskie, 1925, wyd. drugie, zł. 16·50, Dtto część III. roboty ciesielskie, 1926, zł. 22·—, część IV. krycie dachów, 1927, zł. 16·50. (Gebethner i Wolff, Fil. I. Warszawa, Krak. Przedm. 15. PKO. Konto 142). — Część I. nie wydana.

Przegląd piśmiennictwa obcego: Hartmann O.: Rezeptbuch für das Baugewerbe. Eine Sammlung wichtiger Rezepte und Ratschläge für das Bau-Beton-, Eisenbeton- u. Agrikulturfach. Neubearb. u. erganzt. (271 S.) kl. 8⁰. Lw. Rm. 4·50; Lindner W.: Bauten der Technik, ihre Form u. Wirkg., Werkanlagen J. M. Wolfwar an sämtl. f. Text. u. Bildstoff wesentlich beteiligt. Deutscher Bund Heimatschutz, Deutscher Werkbund, Verein deutscher Ingenieure (VIII. 232 S.) 4⁰. Lw. Rm. 34·—; Melan J.: Eiserne Balkenbrückeo. (106 S.) kl. 8⁰. Sammlung Göschen. 977. Lw. Rm. 1·50; Mörsch E.: Der durchlaufende Träger. Statische Berechnung d. durchlauf. Träger mit konstantem u. veränderlichem Trägheitsmoment, frei aufliegend u. mit eleastisch eingespannten Stützen, sowie d. Stockwerkrahmen. (VII. 242 S. m. 260 Textabb.) u. e. Anh.: Tabellen f. d. Momente u. Querkräfte durchlaufender Träger. (VII. 242 S.) gr. 8⁰. Rm. 14·—, Lw. 16·50; Mühfeld H.: Farbiger Hausanstrich. 2 Aufl. (8 S. 20 farb. Taf. gr. 8⁰. Rm. 3·80; Neubau, Der, Des öffentlichen Arbeitsnachweises Nürnberg (640 S.) m. Abb. u. eingedr. Grundr. 10 Bl. m. eigendr. Grundr. (18×24, 5 *cm.*) Rm. 2·—; Reineking L.: Der Ladenausbau. Hrsg. 1928. (VI. S. 20 Foliotaf.) 2⁰. Rm. 9·—; Rettelbusch E.: Handbuch für die Bautischlerei. (III. S. 174 S.) 8 Taf. 8⁰. Kart. Rm. 14·—; Reyerne: Die Bausteine Württembergs nach ihrer mineralischen Zusammensetzung und ihrer Struktur in Bezug zu ihrer bautenisohen Verwendung u. wirtschaflichen Bedeutung. (VIII. 138 S. 3 Taf.) 8⁰ Rm. 5·—. (Księgarnia Trzaska, Evert & Michalski, Warszawa, Hotel Europejski).

Wydawca: **Stow. zaw. bud., kier. robót, i techników i przemysł. budowlanych we Lwowie.** — Odpowiedzialny redaktor: **Dr. Juljusz Stachy.**
Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.

Odbitka z czasopisma „Budowniczy“ Nr. 9 z dnia 1 września 1928 r.

Cennik materjałów budowlanych

w złotych

z 1 września 1928 roku.

O ile nie jest podane wyraźnie inaczej a mianowicie: na budowie (w skróceniu = n. b.), loco stacja załadowcza (w skróceniu = l. st. z.) — natenczas rozumieć należy ceny podane jako loco skład (fabryki)!

A. Do robót murarskich:

Cegła palona ręczna i maszynowa za 1000 szt. 80·— 90·— wzwyż, n. b. od 100·— wzwyż, *dtto* dęta za 1000 szt. 120·—, n. b. od 130·— wzwyż, *dtto* szamotowa krajowa za jedną sztukę od —·45 do —·70, n. b. od —·48 do —·76. *Piasek* żółty za 1 m^3 n. b. 6·50, *dtto* biały 9·—, *dtto* rzeczny prowinc. 6·—. *Wapno* palone za 1000 *kg* 40·— do 45·—, *dtto* gaszone n. b. 1 m^3 37·—. *Gips* murarski marki „Łopuszka“ za 1000 *kg* loco wagon Lwów 63·—, n. b. 80·—, *dtto* sztukatorski za 100 *kg* loco wagon Lwów 6·80, n. b. 9·—. *Gipsowe dyle* (Izolit) 6 *cm* grub. za 1 m^2 5·20 [1]) do 5·60. *Szuter* tłuczony za 1 m^3 20·—. *Maty* trzcinowe sufitowe za 1 m^2 —·17, n. b. —·19. *Płyty* korkogipsowe (loco m. Lwów) za 1 m^2 do 100 *m* 5·60, do 1000 *m* 5·20, od 2000 do 3000 *m* 4·80, *dtto* posadzkowe kamionkowe (loco m. Lwów) 1 m^2 21·50, *dtto* 2-kolorowe 1 m^2 23·50 [2]), *dtto* ścienne glazurowane Hardtmuth za 1 m^2 32·—. *Kamień* łamany, l. st. z. za 10.000 *kg* 60·—. *Ścianki* koro-gipsowe (korolity) lane, n. b. za 1 m^2 7·00. *Płyty* trzcinowe „Berbeka“ loco Lwów za 1 m^2 Nr. II. 3·25, Nr. IV. 4·—, Nr. VI. 5·—. *Dreny* za 1000 sztuk 4 *cm* 70·—, 5 *cm* 80·—, 6 *cm* 94·—, 8 *cm* 150·—, 10 *cm* 250·—, 13 *cm* 350·—, 15 *cm* 440·—.

B. Do robót betonowych:

Cement w beczkach za 200 *kg* 21·90 loco wag., n. b. 24·—, *dtto* w workach za 100 *kg* 10·35. *Szuter* rzeczny sztychówka 44·— za 10.000 *kg* loco wag. Sambor. *Żwir* raz rafowany n. b. za 10.000 *kg* 125·—, *dtto* 2 razy rafowany n. b. 130·—, *dtto* wysiewki sztychówka n. b. 120· . *Stopień* betonowy bez osadzenia 1 *mb.* 13·50, *dtto* terrazowy bez osadzenia za 1 *mb.* 20·—. *Posadzki* terrazowe poziome za 1 m^2 12·— [3]), *dtto* pionowe za 1 m^2 24·—. *Krawężnik* betonowy $^{18}/_{25}$ za 1 *mb.* 5·00, *dtto* surowe loco wagon kamieniołom Jaremcze 7·00. *Rury* betonowe za szt.[4]): 15: 2·75, 20: 3·30, 30: 5·25, 40: 8·40, 50: 10·50, 60: 13·—. *Marmurek* do terraza za 100 *kg* 20·—. *Posadzka* ksylolitowa za 1 m^2 od 9·50. *Chodnik* z płyt betonowych i krawężników kompl. wykonany za 1 m^2 15·00. *Krawężniki* 25 *cm* wys. za 1 *mb.* 5·—. *Płyty* chodnikowe za 1 m^2 7·00.

[1]) Loco Lwów. — [2]) Czeskie białe 24·— zł. — [3]) Podkład 6·00, (drobne powierzchnie od 15·—), [4]) 0·80 *m* długości.

C. Do robót kamieniarskich:

Cokołowy kamień (tarnopolski) za 1 m^2, n. b. 50·—. *Stopień* blokowy za 1 *mb.* 28 —, n. b. 29·—, *dtto* profilowany za 1 *mb* 33·—, n. b. 35·—, *dtto* podcięty prof. za 1 *mb* 36·—, n. b. 45·—. *Krawężnik* kam. za 1 *mb* 24·—, n. b. 25·—. Obrob. kam. z prof. za 1 m^3 650·—, n. b. 710·—.

D. Do robót ciesielskich:

(ceny za 1 m^3 wzgl. 1 m^2 w detajlicznej sprzedaży franco skład).

Belki cios. sosnowe od 18×21 *cm* zwyż i 3—6 *m* długości 130·—, *dtto* rżnięte 145·—. *Kantówka* ciosana sosnowa do 16×18 *cm* i 3—6 *m* dług. 96·—, *dtto* rżnięta 135·—, *dtto* ciosana sosn. do 16×18 *cm* i od 6 *m* zwyż 115·—, *dtto* rżnięta 140·—. *Okrąglaki* sosnowe do 8 *cm* grubości w odczubie i do 8 *m* dług. 65·—, *dtto* do 16 *cm* grub. w odczubie ponad 8 *m* dług. 75·—. *Deski* budowl. sosn. 20 i 26 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 130·—, *dtto* 33, 40 i 52 m/m grub. 3—6 *m* dług. 136·—, *dtto* jodłowe 13 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 10 *cm* szer. zwyż 120·—, *dtto* 20 m/m grub. 115·—, *dtto* 26, 33, 40 i 52 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 115·—, *dtto* sosnowe podł. na pióro i wpust 26 m/m grub. 5·50, *dtto* 33 m/m grub. 6·00, *dtto* 40 m/m grub. 7·50, *dtto* podłogowe świerkowe 26 m/m grub. 5·00, 33 m/m 5·50, 40 m/m 7·—. *Łaty* jodłowe $^{33}/_{50}$ i $^{40}/_{50}$, 3—6 *m* dług. 130·—. *Rygle* sosnowe z kantówki ciosanej przerżniętej na pół, 3—5 *m* dług. do 8/16 *cm* przekroju 95·—, *dtto* od 6 *m* zwyż 125·—, *dtto* sosnowe przerżnięte z kantówki ciosanej na krzyż 3—5 *m* dług. 105·—, *detto* od 6 *m* zwyż 135·—, *dtto* rżnięte jodłowe 8/8 *cm*, 3—6 *m* dług. 130·—, *dtto* sosnowe 140.—.

E. Do robót blacharskich:

Blacha pocynow. Nr. 10 (loco Lwów) 100 *kg* 114·—, *dtto* Nr. 11 115·—, *dtto* cynkowa Nr. 12 za 100 *kg* 240·—, *dtto* czarna 100 *kg* 95·—.

F. Do robót pokrywowych:

Dachówki betonowe 1000 *szt.* 120·—, n. b. 130·—, *dtto* palone (wyrobu Kołomyjskiego) loco wag. fabr. 180·—, n. b. 190·—, *dtto* palone ciągn. (wyr. Tarnów) 185·—, n. b. 210·—, *dtto* palone dwufelc. (wyr. Lwów) 185·—,

n. b. 210·—, *dtto* palona tłoczona (15 sztuk na 1 *m*²) z cegielni S. A. „Pezet“ w Gródku Jagiellońskim 155·— za 1000 sztuk loco stacja załadowcza, zaś 165·— loco stacja Lwów. *Karpiówki* 1000 *szt.* palone 99·—, n. b. 125·—. *Gąsior* palony jedna szt. —·75, n. b. 1·—. *Płyty* eternitowe za 1000 sztuk płyt, (9·18 na 1 *m*²) loco wag. fabryka 490·—, (przewóz Lublin-Lwów za 1 szt. 2 gr. bez zob.). *Papa* dachowa Kuźnickiego Nr. 80 waga 50 *kg* 1 *rul.* 10 *m*² loco wag. fabr. 11·75, *dtto* Nr. 100 waga 40*kg* 9·75, *dtto* Nr. 120 wag. 36 *kg* 8·25, *dtto* Nr. 150 wag. 32 *kg* 7·50, *dtto* Nr. 150/II. wag. 30 *kg* 6·75, *dtto* Nr. 150/III. 25 *kg* 6·—, „Koriolit“ Nr I. wag. 22 *kg* 19·00, *dtto* Nr. II. wag. 18 *kg* 18·00 (przewóz przez Oświęcim-Lwów za wag. 15 ton 470·— bez zobow.). „Polonit“ Nr. I. 17·50, Nr. II. 16·50, „Duresco“ 16·50.

G. Do robót stolarskich:

Deski sosnowe I. kl. 1 *m*³ 180·— do 190·—, *dtto* świerkowe I kl. 1 *m*³ 180·— do 190·—, *dtto* dębowe I kl. 1 *m*³ 280·— do 320·—, *dtto* dębowe II kl. 1 *m*³ 210·— do 260·—. *Brusy* sosn. i świerkowe 1 *m*³ 160·— do 180·—. Deski i brusy jasionowe = jak dębowe, Brusy bukowe 140—180. *Klej* (loco Lwów) 1 *kg* 3·20. *Listwy* przyścienne dębowe 1 *mb* n. b. 0·80. *Deszczułki* dęb. I kl. 1 *m*² n. b. 11·75, *dtto* II kl. n. b. 10·50, (bez układ.). *Okno* podw. 8-mio skrzydł. z futr. zamykane do wewnątrz na budynku z dopasow. mierzone w świetle futryny 1*m*² n. b. 52—57 50 zależnie od ilości sztuk. *Skrzydło drzwiowe* sosnow. lub świerk. z drzewa grub. 52 $^m/_m$ 1 *m*² n. b. 28·75, *dtto* 40 $^m/_m$ grub. 23·—. *Futryna* $^8/_{15}$ *cm, mb.* n. b. 4·80, *dtto* $^8/_{10}$ *cm, mb.* 4·—. *Opaska drzwiowa* do 15 *cm* szeroka *mb.* n. b. od 2·90 do 4·14 zależnie od zdob. i grub. *Szpalet* do drzwi z drzewa 40 $^m/_m$ 1 *m*² n. b. 20·—, *rama do szpaletu* $^5/_{10}$ *cm* n. b. *mb.* 3·50, *drzwi szpongowe* z drzewa 40 $^m/_m$ grub. 1 *m*² n. b. 18·—.

H. Do okucia okien i drzwi.

Zatrzask wiatrowy 1 szt. —·50. *Haczek* wiatrowy 25 *cm* 1 szt. —·45. *Guzik* ochronny mosiężny 1 szt. —·70. *Zakrętka* z konikiem gałka mosiężna 1 szt. —.35, *dtto* gałka żelazna —·22, *dtto* językowa półoliwka mos. 1 szt. 1·38, *dtto* kociagłówka oliwka mos. 1 szt. 1·95. *Paskwil* oliwka mos. 1 szt. 3·55. *Zamek* wpuszczany 1 szt. 3·40 do 5·20, *dtto* skrzynk. średni 1 szt. 3·30, *dtto* zatrzask. 1 szt. 2·80—3·—. *Listwa* deszczowa 1 *kg* —·86. *Zawiasy* Bommery Nr. 40 para 27·—, *dtto* pasowe 1 *kg* 1·00, *dtto* francuskie 1 szt. Nr. 10 —·20, Nr. 13 —·28, Nr. 16 —·58, Nr. 20 1·30. *Narożniki.* 100 szt. Nr. 3, 3·75, Nr. 4 4·50, Nr. 5 5·20. *Zasówki* do okien gałka mosiężna para 1·70, *dtto* gałka żelazna 1·25. *Zasuwy* do drzwi wpuszczane para 1·10, na wierzch 1·70, *dtto* do bram wpuszczane para 6·00—14·00, *dtto* do drzwi na wierzch para 1·20—14·—. *Klamki* żelazne z szyldami para 1·60—5·00, *dtto* mosiężne z szyldami para 3·60—20·—.

I. Do robót szklarskich:

Szyby za 1 *m*² do okien grubości $^4/_4$ tj. około 2 $^m/_m$, w oryginalnych skrzyniach 4·45, *dtto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 5·35, *dtto* grubości $^6/_4$ tj. około 3 $^m/_m$ w oryginalnych skrzyniach 8·—, *dtto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 9·60, *dtto* ornamentowe i katedralne białe oraz prążkowane 11·25, *dtto* j. w. kolorowe 13·25, *dtto* matowe 14·—. *Kit* pokostowy 1 *kg* 1·10, *dtto* miniowy 1 *kg* 1·50. Za cięcie szyb nieprostokątnych i prostokątnych liczy się odpowiednio do ryzyka i pracy.

a) Kwadraturę szkła oblicza się według norm fabrycznych tj. w parzystych centymetrach, *b)* przy oszkleniach okien nowych, wymiar w świetle futryny, *c)* przy oszkleniach okien starych, miara we felcu z doliczeniem 25% za odcinki, *d)* przy szybach nieprostokątnych podług największej powierzchni. *Oszklenia* tj. robocizna z dodaniem kitu i gwoździ w warsztacie własnym 1·80, *dtto* j. w. poza obrębem warsztatu 2·50. Uwaga: O ile strona dostarcza swoje własne szkło, to *oszklenie* oblicza się jak wyżej, jednak robotę wykonuje się bez gwarancji za szkło. Przy oszkleniach konstrukcji dachowej i okien żelaznych, oraz robotach wykonywanych na drabinie, jak również szyb lustrowych do portali, koszta robocizny podwyższają się odpowiednio do rodzaju i trudności wykonania tychże.

J. Do robót zduńskich:

Kafle kolorowe ciemne czeskie 1 szt. 1·80, *dtto* j. w. krajowe 1·00, *dtto* jasne 1·16, *dtto* kuchenne jasne 1·30, *dtto* kolorowe jasne czeskie 1 szt. 1·80, *dtto* j. w. krajowe 1·30, *dtto* białe czeskie 1 szt. 3·00, *dtto* Skawina 2·40—2·60. *Materjał z robocizną i z dodatkami* na budowie kafle krajowe jasne 2·30, ciemne 2·10, *dtto* czeskie 3·50, *dtto* białe Hardtmuth 5·20, Skawina 4·70. *Dzwiczki* poniklowane garn. 1 szt. od 15·— do 34·—. *Kociołek* biały z miedz. licem 1 szt. 21·00. *Ruszt* 1 *kg* —·55.

K. Do okucia kuchen i pieców:

Płyty kuchenne 100 *kg* 60·—. *Pieczarnik* zwykły 1 szt. 6·—, *dtto* lepszy 1 szt. od 8·50 do 13·—. *Kociołek* z blachy pocynk. 1 szt. 15·—. *Futerał* 1 szt. od 4·— do 8·—. *Opaska* kuchenna kuta 1 szt. 13·90, *dtto* prasowana 1 szt. od 3·— do 6·—. *Lufcik* kuchenny prasow. 1 szt. —·70. *Ruszt* lany $^{15}/_{21}$ 1 szt. 1·20. *Rura dymowa* 1 szt. 1·50 do 4·—, *dtto* z kolankiem i kluczem 1 szt. 4·—. *Wentylator* żaluzjowy 15×15 1 szt. 6·50, *dtto* 15×25 8·50, *dtto* 30×30 13·—. *Drzwiczki* blaszane kuchenne 1 szt. 1·70 do 3·50, *dtto* hermetyczne czarne garnitur 5·—, *dtto* poniklowane garnitur 14·—, z płytą ochr. do 17·—, *dtto* wyciorowe pojedyncze 1 szt. 2·60, *dtto* wyciorowe podw. 1 szt. 2·80.

L. Materjały żelazne (ceny za 100 *kg*).

Blacha pocynkowana 122·— do 125·—, *dtto* żelazna 75·— do 96·—. *Dźwigary* 47·—. *Żelazo* sztabowe 45·— (cena zasadnicza), *dtto* okrągłe ponad 13 $^m/_m$ średn. 49·50, poniżej 13 $^m/_m$ śred. 59·—, *dtto* fasonow. do okien 45·—. *Walcówka* w buntach 54·— (cena zasadnicza). *Kątówka* 45·— (cena zas.). *Drut* palony 85·— do 100·—. *Gwoździe* zwykłe 82·— do 100·—, *dtto* sufitowe 180·—, *dtto* papowe 140·—.

M. Materjały do różnych robót:

Papa izolacyjna Kuźnickiego wag. fabr. 2·00 i 1·80 1 *m*², *dtto* dachowa 7·— do 12·— za rulon 10 *m*². *Asfalt* sztuczny (netto) 100 *kg* 12·50, *dtto* naturalny 30·—, *Ter* gazowy 1 *kg* —·40, *Karbolineum* 1 *kg* —·45. *Gudron* naturalny „Trynidat“ 100 *kg* 75·—, *dtto* sztuczny 100 *kg* 40·—. *Płyty* izol. do fudamentów 5 $^m/_m$ 1 *m*² 1·80.

Cennik płac godzinowych

ustalony z ważnością od dnia 16 lipca 1928 roku:

Płace godzinowe:

Murarz lub cieśla ukwalifikowany	maximum	1·70 zł.
„ „ „ „	minimum	1·25 „
Pomocnik	maximum	0·85 „
„	minimum	0·60 „
Kobieta lub chłopak		0·50 „

Wynagrodzenie koźlarzy; Za wyniesienie 1000 sztuk cegieł z odległości do 35 *m* do fundamentu, suteren i parteru płaci się 3·40 zł., za każde piętro dodaje się 1·70 zł.

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego 4.

Prosimy o wyrównanie zaległości za prenumeratę i ogłoszenia, oraz o odnowienie prenumeraty za II. półr. 1928. *Administracja „Budowniczego“.*

Wydawca: Stow. zaw. bud., kierow. robót, techników i przemysł. budowlanych we Lwowie. — Odpowiedzialny redaktor: Dr. Juljusz Stachy.

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.